

ДОКЛАД НА ГОРИТЕ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ

НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП "ДГС - ПЛОВДИВ"

Снимка: Нели Арабаджиева

ВЪВЕДЕНИЕ

Първоначалното проучване е извършено в периода 2014-15 г., във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Териториално поделение "Държавно горско стопанство - Пловдив" (ТП "ДГС - Пловдив") и в изпълнение на изискванията за сертификация на управлението на гори по системата на горската сертификация. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност. Проучването е изготвено от WWF - Световен фонд за дивата природа, Дунавско-Карпатска Програма България.

В Ръководството за определяне на ГВКС е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Ръководството. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ТП "ДГС - Пловдив". Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

Общата площ на държавните горски територии, попадащи в обхвата на ТП "ДГС - Пловдив" е 13004,80 ha, от която 11909,40 ha залесена и 1095,40 ha незалесена.

ТП "ДГС - Пловдив" носи името на гр. Пловдив, където се намира седалището му. На север то граничи с ТП "ДГС -Хисар", на запад с ТП "ДГС - Пазарджик" и ТП "ДЛС - Тракия", на югозапад с ГСУ "Тъмръш" на ТП "ДЛС - Тракия" и ТП "ДЛС - Кричим", на юг с ТП "ДГС - Асеновград" и ТП "ДГС - Акад. Н. Хайтов" и на изток – с ТП "ДЛС - Тракия" и ТП "ДГС - Асеновград". В административно отношение ТП "ДГС - Пловдив" се отнася към "Южноцентрално държавно предприятие" – гр. Смолян.

ТП "ДГС - Пловдив" се намира между 41°55' и 42°25' северна ширина и 24°33' и 24°51' източна дължина. Територията му заема части от централните Родопи и Горнотракийската низина. Горите и горските площи са разположени основно по северните склонове на Родопския дял "Чернатица" и само малка част от тях са в равното Пазарджишко - Пловдивско поле.

В морфографско отношение, релефът на стопанството обхваща западната част на Рило-Западнородопското сводово-блоково издигане и малка част от Централно-средногорската морфоструктура (Горнотракийската низина). По-голямата част от горските комплекси (над 90%) заемат северните склонове на Западните Родопи – дяла "Чернатица", който представлява огромен наклонен на изток блок, дълбоко нарязан от сложна долинна система. Горите от горските територии, намиращи се в Тракийската низина, заемат малко над 5% от площта на стопанството.

Районът на ТП "ДГС - Пловдив" се отличава с голяма гъстота на хидрографската мрежа (1.65 km на 1 km² площ). Всички водни течения се намират във водосборния басейн на река Марица. С оглед максималното използване на неравномерния речен отток, главно за нуждите на напояването на обработваните земи, но и за питейно- битово водоснабдяване, в недалечното минало на територията на стопанството е било разгнато значително по мащаб хидростроителство. В полската част на района са построени мрежа от напоителни канали, помпени станции и микроязовири, а в планинската част – каптажи и открити речни водохващания.

Според класификационната схема на Събев (1963), територията на стопанството попада в Европейско-континенталната климатична област, Преходно- континенталната

климатична подобласт и обхваща три климатични района: климатичен район на Източна Средна България (западната част) – обхваща северната част на стопанството; Севернородопски нископланински климатичен район – обхваща северните склонове на Централните Родопи с надморска височина от 300 до 1000 m; Планински климатичен район – заема най – високите части с над 1000 m н.в.

Според горскорастителното райониране, ТП "ДГС - Пловдив" попада в Тракийска област, подобласт Горна Тракия. Заема два пояса със съответните подпояси в тях – Т-I-Долен равнинно – хълмист и хълмисто – предпланински пояс на дъбовите гори (0 – 700 m н.в.) и Т-II- Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (700 – 2000 m н.в.)

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат разнообразен растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ТП "ДГС - Пловдив" са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ТП "ДГС - Пловдив", екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Във връзка с одобряване на Горскостопански план 2019 г. на ТП "ДГС - Пловдив" е извършена актуализация на настоящия Доклад на горите с висока консервационна стойност.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. Концентрации на биологично разнообразие, вкл. ендемични, редки, защитени и застрашени от изчезване видове с глобално, регионално или национално значение.

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ТП "ДГС - Пловдив", свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

2. ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с планове за управление по реда на ЗЗТ или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);

3. ГТ в природни паркове, които нямат устройствени документи;

4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) - Натура 2000 зони.

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" има обявени две защитени територии, които отговарят на т.1 от ВКС 1.1. Те са обявени като защитени местности (ЗМ) по смисъла на Закона за защитените територии. Обобщени данни за защитените територии и вековните дървета в ТП "ДГС - Пловдив" са посочени в Таблицы 1 и 2.

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

Защитена местност "Нощувка на малък корморан - Пловдив"

Площ: 82.09 хектара

Местоположение:

1. Област: Пловдив, Община: Марица, Населено място: с. Костиево

2. Област: Пловдив, Община: Пловдив, Населено място: гр. Пловдив

3. Област: Пловдив, Община: Родопи, Населено място: с. Оризари

Попада на територията на: РИОСВ Пловдив

Документи за обявяване: Заповед № РД-644/05.09.2006 г., бр. 85/2006 на Държавен вестник.

Документи за промяна:

Промяна в режима на дейностите със Заповед № РД-139/18.02.2014 г., бр. 24/2014 на Държавен вестник.

Цели на обявяване: Опазване местообитание, място за почивка и струпване по време на миграция на малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*).

Режим на дейности:

1. Забранява се изсичане и опожаряване на дървета;

2. Забранява се добив на пясък и други инертни материали, с изключение на добив съгласно издадените до влизането на тази заповед в сила разрешителни от Басейнова дирекция за управление на водите - Източно-Беломорски район, Пловдив;

3. Забранява се ловуване;

4. Забранява се строителство, с изключение на хидротехнически съоръжения за осигуряване проводимостта на реката, инфраструктурни съоръжения с национално значение, както и ремонт и поддръжка на съществуващата инфраструктура;

5. Не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 200 м около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида.

Заплахи:

- Намаляване на площта на местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на местообитанията на видове.

Списък на подотделите ДГТ, попадащи в защитената местност: подотдели [REDACTED].

Защитена местност "Чинарите"

Площ: 1.13 хектара

Местоположение:

1. Област: Пловдив, Община: Родопи, Населено място: с. Белащица

Попада на територията на: РИОСВ Пловдив

Документи за обявяване: Заповед № РД-835/14.11.2011 г., бр. 96/2011 на Държавен вестник.

Цели на обявяване: Опазване на естествено находище на източен чинар (*Platanus orientalis*).

Режим на дейности:

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;

2. Забранява се строителство с изключение на ремонт и поддръжка на съществуващи сгради и съоръжения;
3. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
4. Забранява се унищожаване и повреждане на естествена растителност;
5. Забранява се провеждане на сечи с изключение на санитарни.
6. Забранява се залесяване с неместни и нехарактерни за района растителни видове;
7. Забранява се паша и бивакуване на домашни животни.

Списък на подотделите, попадащи в защитената местност: Цялата площ на защитената местност попада в подотдел [REDACTED], който е земеделска територия общинска собственост.

ЗМ "Нощувка на малък корморан", снимка: Нели Арабаджиева

Таблица 1. Данни за защитените територии, попадащи в границите на ТП "ДГС - Пловдив"

Защитена територия	Площ, ха	Отдел/подотдел	Землище	Заповед за обявяване	Заповед за прекатегоризация	Цел на обявяване
Защитена местност "Нощувка на малък корморан-Пловдив"	10,3	[REDACTED]	с. Оризари	№ РД-644/05.09.2006 г.	№ РД-139/18.02.2014 г.	Обявяване с цел защита на нощувка на малък корморан
Защитена местност "Нощувка на малък корморан-Пловдив"	3,5	[REDACTED]	с. Костиево	№ РД-644/05.09.2006 г.	№ РД-139/18.02.2014 г.	Обявяване с цел защита на нощувка на малък корморан
Защитена местност "Чинарите"	1,1	[REDACTED]	с.Белащица	№ РД-835/14.11.2011 г.	№ РД-139/18.02.2014 г.	Обявяване с цел опазване на естествено находище на източен чинар (Platanus orientalis)

Таблица 2. Вековни дървета на територията на ТП "ДГС - Пловдив"

Вековни дървета	Заповед за обявяване	Землище/Местност	Години	Височина (м)	Обиколка (м)
ГСУ Бойково					
Летен дъб	РД-859/26.11.2008 г.	с. Трилистник, м. "Горни кории"	над 300	16	5,30
Летен дъб	РД-859/26.11.2008 г.	с. Трилистник, м. "Горни кории"	над 300	15	3,65
Летен дъб	РД-859/26.11.2008 г.	с. Трилистник, м. "Горни кории"	над 300	15	3,50
Летен дъб	РД-859/26.11.2008 г.	с. Трилистник, м. "Горни кории"	над 300	11	3,60
Летен дъб	РД-859/26.11.2008 г.	с. Трилистник, м. "Горни кории"	над 300	10	3,50
Летен дъб	РД-859/26.11.2008 г.	с. Трилистник, м. "Горни кории"	над 300	15	3,90
Зимен дъб	1395/27.03.1950 г.	с.Труд, м. "Чомаков кладенец"	около 300	14	3,50
ГСУ Бяла Черква					
Зимен дъб	343/04.07.1978 г. на КООПС при МС	с.Извор, местност "Свети Георги"	Около 400г.	18.5	5,50
Чинар	Постановление 15462/29.12.1948г. на МЗГ	с.Белащица,местност "Чифлика"	Над 1000г.	24	7.90
Чинар	899/17.08.1983г. на КОПС при МС	с.Белащица,местност "Чифлика"	Над 500г.	21	2.90
Чинар	899/17.08.1983г. на КОПС при МС	с.Белащица,местност "Чифлика"	Над 500г.	22.5	3.10
Чинар	899/17.08.1983г. на КОПС при МС	с.Белащица,местност "Чифлика"	Над 700г.	19.5	4.60
Чинар	899/17.08.1983г. на КОПС при МС	с.Белащица,местност "Чифлика"	Над 900г.	18	5.90
ГСУ Добралък					
Бук	961/08.06.1968 г. на МГТП	Добралък, местност "Каркъма"	над 300	17	6,60

Забележка: Вековните дървета посочени в таблица 2 са общо 14 на брой, като всички са разположени в урбанизирани територии или селскостопански територии.

2. В обхвата на ТП "ДГС - Пловдив" няма ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с плановете за управление по реда на ЗЗТ или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);

3. В обхвата на ТП "ДГС - Пловдив" няма ГТ в природни паркове, които нямат устройствени документи;

4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) - Натура 2000 зони.

Идентифицирани защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие на територията на стопанството са 14, като 9 зони са за опазване на местообитанията, а 5 зони са за опазване на местообитанията на птиците.

I. Защитени зони за опазване на местообитанията:

1. Защитена зона "Река Вьча – Тракия" – BG0000424

Площ: 550.32 хектара

Документи за обявяване: Обявена с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 2 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата:<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000424&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдели **20** - д, ф, ч, ш, щ, ю, я, а1, б1, в1, г1, е1, ж1, з1, м1.

2. Защитена зона "Река Стряма" – BG0000429

Обща площ: 4078.38 хектара

Документи за обявяване: Обявена с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 3 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата:<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000429&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдел **18** - п.

3. Защитена зона "Река Пясъчник" – BG0000444

Обща площ: 1879.97 хектара

Документи за обявяване: Обявена с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 г. на Държавен вестник за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 2 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата:<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000444&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдели **9** - б, г, ж, и, м; **12** - а, б, в, г, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, я, а1, б1, г1; **13** - а, б, в, е, ж, л, м, н, о, у, ф, ц, ч, а1, б1; **14** - м, с, ц, ч, ш, щ, ю, б1, е1, з1; **16** - е, и, к, м, о, п, ц, б1, е1, и1, х1, ч1, щ1; **17** - с, т, у, ф, ч, ш, б1, в1; **605** - з, к, н, о, п, с, т, у, ф, ц, ч, ш, щ, я, а1, б1, в1, г1.

4. Защитена зона "Река Марица" – BG0000578

Обща площ: 228,4 ха, от която 172,0 ха залесена и 56,4 ха незалесена.

Документи за обявяване: Обявена с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Обн. ДВ. бр.21/2007г.).

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 5 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата:<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000578&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона: подотдели **20** - а, в, и, м, н; **22** - а, б, в, г, д, е; **158** - б, ж, з, к, л, м, н, о, р; **159** - а, з; **161** - в, г, д; **162** - б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, п, р, с, т; **163** - б, г, д, е, и, к, л, м, н, о, п, с, т, у, ф, х, ч, ю; **610** - б.

Неми лебеди в 33 "Река Марица", снимка: Нели Арабаджиева

5. Защитена зона "Родопи- Западни" – BG0001030

Обща площ: 464,3 ха, от която 452,2 ха залесена и 12,1 ха незалесена.

Документи за обявяване: Обявена с Решение № 661/16.10.2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (*Обн. ДВ. бр.85 от 23 Октомври 2007г.*).

Документи за промяна: Промяна в площта - увеличаване с Решение № 811/16.11.2010 г. на министерски съвет, бр. 96/2010 на Държавен вестник

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 21 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0001030&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона: подотдели **246** - е, ж, з, и, л, м; **247** - г, д; **248** - а, б, в, г, д, е, ж, з, к; **249** - д, е, ж, з, и; **250** - а, б, в, е, ж, з, и, к; **324** - з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, ф, х, ч, ш; **325** - а, б; **326** - д, е, к, л, о, т, ф; **327** - а, б, в, г, д, е, ж, з; **328** - а, в, е, з, и; **329** - а, в, г, ж, з, и, к; **330** - а, е, к, м, н, п, у, д1; **331** - н, у, х, ш.

6. Защитена зона "Родопи - Средни" – BG0001031

Обща площ: 22074,4 ха, от която 19204,1 ха залесена и 2870,3 ха незалесена.

Документи за обявяване: Обявена с Решение № 661/16.10.2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (*Обн. ДВ. бр.85 от 23 Октомври 2007г.*).

Документи за промяна: Промяна в площта - увеличаване с Решение № 811/16.11.2010 г. на Министерски съвет, бр. 96/2010 на Държавен вестник

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 15 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0001031&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона: подотдели **237** - я, ж1; **501** - е; **503** - б, в, е, и, л; **504** - г, д, е, з, к, л, с, т, у, ф, ю, я, х1; **505** - а, е; **506** - а; **507** - а, б, в, д, з, и, к; **508** - а, м; **512** - а, ж, з, к; **513** - а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, н, о, ч, ш, щ, я, а1, б1; **514** - ж; **515** - д2; **517** - т, к1, н1, с1, у1, ч1, ш1, ю1, г2, з2, к2, п2; **519** - ж, з; **521** - ш, я, а1, б1; **522** - ж, з, к, м, н; **523** - е, ж, и, к, п, у, ф, ц; **524** - и, м, п, р, с, т; **525** - а; **526** - а, б, в, г, д; **527** - а, б, в, ж, з; **528** - а, г; **530** - а, б; **531** - а; **559** - г, и, п, р, с, т, ю; **560** - г, е, ж, з, и, ч, ю; **561** - а, г, и, к, н, о, с, ц, ю; **562** - а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н; **565** - а, б; **567** - а, в, г, д, е, ж; **568** - а, б, в, г, д, п; **569** - а, б, в, д, и, к; **570** - б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, р; **571** - б, д, е, ж, з, и, ф; **581** - т, у; **583** - с; **584** - я; **587** - м, р; **588** - б, г, ш; **589** - ц; **590** - г1, щ1; **591** - к; **592** - о1.

7. Защитена зона "Брестовица" – BG0001033

Снимка: Нели Арабаджиева

Площ: 2670.58 хектара

Документи за обявяване: Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 7 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0001033&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдели **151** - а, ф1; **154** - ф; **155** - ж; **156** - е1; **179** - ж1; **180** - а, в, г; **366** - а, в, д, з; **367** - е; **476** - д; **477** - п, с, ф, ч, щ, б1, д1, к1, л1, м1; **478** - з, п, у; **479** - щ, к1, м1, с1, т1; **482** - ч1, ш1, щ1; **483** - в, и, л, м, н, о, р, х, ч, ш, ю, я, а1, б1; **484** - в, д, е, з, и, к, л, м, п, р, с, г1, д1, е1, ж1, н1, т1, ч1, ш1; **485** - г, д, ж, о, р, щ, ю; **486** - а, в, д, к, м, о; **487** - а, г, д, е, к, л, м, р, т, у; и **488** - з, и, н.

8. Защитена зона "Попинци" – BG0001039

Обща площ: 20906.72 хектара

Документи за обявяване: Обявена с Решение № 661/16.10.2007 г. на Министерски съвет, бр. 85/2007 г. на Държавен вестник за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 7 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0001039&siteType=HabitatDirective>

Заплахи за зоната:

- Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;

- Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдели **1** - а, б, в, г, д, е, и, л, н, р, с, т, ф; **2** - а, б, в, г, ж, и, к; **3** - б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, о, п, р; **4** - б, в, г, д, е, ж, з, и; **5** - а, б, е, ж, з, и, к, л, н, о, п, р, с; **6** - а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л; **7** - ж.

9. Защитена зона "Река Чая" – BG0000194

Обща площ: 651,04 хектара

Документи за обявяване: Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник, изменено с Решение № 52/05.02.2008 г. на Министерски съвет, бр. 14/2008 на Държавен вестник; Заповед № РД-688/25.09.2020 г. на Министъра на околната среда и водите, бр. 80/2020 на Държавен вестник

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: **Няма отдели и подотдели държавна горска територия, които да попадат в защитената зона.**

II. Защитени зони за опазване на птиците

1. Защитена зона "Язовир Пясъчник" – BG0002010

Обща площ: 3178.32 хектара

Документи за обявяване: Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник; Заповед № РД-574/08.09.2008 г. на Министъра на околната среда и водите, бр. 85/2008 на Държавен вестник

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: **Няма отдели и подотдели държавна горска територия, които да попадат в защитената зона.**

2. Защитена зона "Бесапарски ридове" – BG0002057

Обща площ: 3178.32 хектара

Документи за обявяване: Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник; Заповед № РД-786/29.10.2008 г. на Министъра на околната среда и водите, бр. 106/2008 на Държавен вестник.

Документи за промяна: Включване на допълнителни забрани при извършване на дейности в защитената зона - Заповед № РД-78/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, бр. 10/2013 на Държавен вестник.

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Турилик (*Burhinus oediconemus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкenez*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

Режим на дейности:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

2. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

4. Забранява се разкриването на нови кариери за добив на подземни богатства, с изключение на такива, за които има: стартирала процедура за предоставяне на разрешение за търсене и/или проучване; издадено разрешение за търсене и/или проучване; регистрирано търговско откритие; стартирала процедура за предоставяне на концесия за добив или предоставена такава;

5. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;

6. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързо движеща се техника и преди 15 юли;

Заплахи за зоната:

- Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.

- Залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

- Намаляване на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдели **22** - а, б, в, г, д, е.

3. Защитена зона "Добростан" – BG0002073

Обща площ: 18191,3 ха, от която 15691,0 ха залесена и 2500,3 ха незалесена площ.

Документи за обявяване: Решение № 802/04.12.2007 г. на Министерски съвет, бр. 107/2007 на Държавен вестник; Заповед № РД-528/26.05.2010 г. на Министъра на околната среда и водите, бр. 47/2010 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

2. Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Белоглав

лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Ястребов орел (*Hieraaetus fasciatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Вrabчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*, Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режим на дейности:

1. Забранява се разораването на пасищата и превръщането им в обработваеми земи;
2. Забранява се използването на пестициди в пасища и ливади;
3. Забранява се изграждането на водноелектрически централи, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Заплахи за зоната:

- Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.

- Залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

- Намаляване на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона: подотдели **559** - г, и, п, р, с, т, ю; **560** - а, г, е, ж, з, и, ч, ю; **561** - а, г, и, к, н, о, с, ц, ю; **562** - а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н; **563** - б, г; **565** - а, б; **567** - а, в, г, д, е, ж; **568** - а, б, в, г, д, п; **569** - а, б, в, д, и, к; **570** - з, и, р, и1, р1; **584** - я; **587** - м, р; **588** - б, г, ш; **590** - г1, щ1; **591** - к; **592** - о1.

4. Защитена зона "Марица Пловдив" BG0002087

Площ: 1108.81 хектара

Документи за обявяване: Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник; Заповед № РД-836/17.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите, бр. 108/2008 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Голям ястреб

(*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Речна чайка (*Larus ridibundus*).

Режим на дейности:

1. Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове;
2. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайречна растителност;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

Заплахи за зоната:

- Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.

- Залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

- Намаляване на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдели **20** - а, в, и, м, н; **163** - б, г, д, е, и, к, м, н, с, т, у, ф, х, ч, ю.

5. Защитена зона "Персенк" BG0002105

Площ: 16119.67 хектара

Документи за обявяване: Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет, бр. 21/2007 на Държавен вестник; Заповед № РД-772/28.10.2008 г. на Министъра на околната среда и водите, бр. 103/2008 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*);

2. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*).

Режим на дейности:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

2. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

4. Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Заплахи за зоната:

- Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.

- Залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;

- Намаляване на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Списък на подотделите, попадащи в защитената зона: подотдели **248** - а, б, в, г, д, е, ж, з, к; **250** - а, б, в, е, ж, з, и, к; **324** - и, м, н, о, п, р, с, т, ф, х, ч; **325** - а, б; **326** - д, е, к, л, о, т, ф; **327** - а, б, в, г, д, е, ж, з; **328** - а, в, е, з, и; **329** - а, в, г, ж, з, и, к; **330** - а, е, к, м, н, п, у, д1; **331** - у, х.

Забележка: В списъците са посочени само подотделите, които по ГСП 2019 г. са държавна горска територия в обхвата на ТП "ДГС - Пловдив".

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в обхвата на ДГС се спазват стриктно разпоредбите, посочени в заповедите за обявяване.

2. За защитените зони в границите на ДГС няма изготвени и приети планове за управление. До изготвянето на такива, стопанисването да се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие и заповедта за обявяване.

3. За защитените територии и зони в обхвата на ДГС са в сила и следните допълнителни норми и ограничения:

✓ За природните горски местообитания, включени в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие, се прилагат нормите и режимите за горскостопанските мероприятия, дефинирани в наръчника "Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000", издаден от Изпълнителна агенция по горите.

✓ Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДГС, включени в границите на защитените зони. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.

✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети. Санитарни сечи при каламитети се провеждат само при наличие на повреди и съхнене на дървета, съставляващи не по-малко от 20% от запаса на насаждението, при спазване нормите за запазване на количествата мъртва дървесина посочени по-долу.

✓ При провеждане на сечи се запазват стояща и лежаща мъртва дървесина и загиващи дървета, които са не по-малко от 10% от запаса на насаждението преди сечта, като не по-малко от 5% е стояща мъртва дървесина. Мъртви дървета, застрашаващи безопасността на хора и съоръжения в гората, се повалят и оставят като лежаща мъртва дървесина.

✓ Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.

✓ В горите в които се планира провеждане на отгледни сечи са в сила следните ограничения и норми:

- не се допуска еднократно отсичане на повече от 30% от запаса на насаждението;
- прилага се само комбиниран метод с преобладаване на върхов метод;
- склопеността и пълнотата на насаждението след провеждане на отгледни сечи не се допуска да бъде по-малка от 0,7;

- за осигуряване на акумулация на мъртва дървесина при отгледните сечи се запазват подтиснати и част от некачествените, повредените и особено загиващи дървета, които не конкурират директно качествени дървета.

✓ Не по-малко от 10% от площта на всяко природно горско местообитание (Приложение I от Закона за биологичното разнообразие) в защитените зони на територията на ДГС се обособява като "гори във фаза на старост" както границите и местоположението на тези площи не се променят.

- ✓ приоритет имат възобновителните сечи с дълъг възобновителен период;
- ✓ в насажденията с изведени подготвителни и осеменителни и осветителни фази на постепенна сеч, следващите фази на сечта да се изведат в съответствие с принципите на дългосрочните възобновителни сечи;

- ✓ при провеждане на възобновителни сечи не се допуска еднократно отсичане на повече от 25 % от запаса на насаждението;
- ✓ площта на първоначално отворените при възобновителните сечи прозорци е не по-голяма от 0,05 ха;
- ✓ клоните и остатъците от сечта се оставят равномерно разпръснати в местата на падане на дърветата извън местата с подраст;
- ✓ извозът на отсечената дървесина се извършва само на секции;
- ✓ използват се техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка и пътната инфраструктура;
- ✓ след прекратяване на горскостопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитени територии и защитените зони е необходимо ръководството на ДГС, което по закон отговаря за управлението на защитените територии, да следи за неблагоприятни въздействия върху ВКС. Съвместно с РИОСВ Пловдив трябва да се определят стандартните процедури и индикатори за мониторинг, с цел идентификация и предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. Например може да се следи за въздействия на горскостопанските дейности върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложения 1А и 1Б* към ръководството. Това са видове с толкова голяма конзервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложения 1А и 1Б* към ръководството е ГВКС.

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" са установени следните растителни видове включени в *Приложение 1* към Националното ръководство

Родопско енъовче (*Galium rhodopeum* Velen.)

Многогодишно тревисто растение с дълго коренище. Стъблата високи 7–35 cm, в основата с многобройни стерилни клонки, образуващи рехави чимове. Листата тяснолинейни до игловидни, късоосилесто заострени, разположени в прешлени по 6. Цветовете дребни, бледожълтеникави, събрани в тясно пирамидално съцветие. Плодът сух, от 2 бърбековидни орехчета. Цв. V–VI, пл. VII–VIII. Расте по сухи варовити каменисти склонове, предимно на южни изложения върху хумусно-карбонатни, ерозирани и неразвити почви от пояса на ксеротермните дъбови гори до буковия пояс. Участва в тревния етаж на съобщества от *Quercus pubescens* и *Carpinus orientalis*, в състава на скални съобщества заедно с *Morina persica*, *Polygala rhodopaea*, *Alyssum montanum* и др. (Анчев и Горанова 2011).

Видът е балкански ендемит, терциерен реликт, включен е в ЗБР и Червена кига на България т. 1 с категория "застрашен". (Пеев и др. /ред./ 2011).

ЗАПЛАХИ:

1. Изкореняване на вида по време на лесовъдски дейности.
2. Механични повреди на индивидите при горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Родопска горска майка (*Lathraea rhodopaea* Dingler)

Многогодишно тревисто растение, геофит, паразит. Цветовете са розови, събрани в цилиндрично, гроздовидно съцветие. Цъфти в периода март – април, а плодоноси от май до юни. Паразитира върху корените на леските, бука, смърча, белия бор, елшите и други дървесни видове. Среща се във влажни и сенчести гори до 1500 m.n.v. Включен в Приложение 1 на ЗБР, балкански ендемит.

ЗАПЛАХИ:

1. Маркиране на насажденията извън периода на цъфтеж.
2. Отсичане на дърветата гостоприемници.
3. Нараняване на корените на дърветата гостоприемници.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находища на вида в границите на лесничейството е препоръчително да се извършва през пролетта - юни. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на родопската горска майка, да се провеждат през месец юни - по време на цъфтежа ѝ. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се нараняват корените на оставащите дървета.

ПРЕПОРЪКИ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди в горскостопанска единица. Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се наранят дървета - гостоприемници и да не се нарушат условията на средата.

Елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii* Hooker f.)

Многогодишно луковично растение, геофит. Стъблото достига 20 cm. На върха си носи един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрепен с влагалище. Околоцветните листчета са шест: три външни бели (от 15 до 25 mm) разперени, лъжичковидни, вътрешните са три почти два пъти по-малки, докосващи се едно в друго със зелено петно на връхната и приосновната част. Цъфти в периода януари-април, плодоноси май-юни. Расте из храсталаци, гори и скални поляни в низинния, буковия и дъбовия пояси. (Евстатиева 2011).

Видът фигурира в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. /ред./ 2011) с категория "застрашен" и в приложение 3 на ЗБР.

ЗАПЛАХИ:

1. Изкореняване на вида по време на лесовъдски дейности.
2. Механични повреди на индивидите при горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Стрибърнова ведрица (*Fritillaria stribrnyi* Velen.)

Многогодишно тревисто луковично растение. Стъблото високо 15–40(50) cm. Листата сиво-зелени, плоски, обикновено последователни; най-горните (прицветните) листа 3, разположени в прешлен, тяснолинейни; долните стъблови листа продълговатоланцетни, обикновено тъпи; средните линейноланцетни или линейнозаострени. Цветовете 1(2), увиснали, тясно камбанковидни до конусовидни, пъстро обагрени с кафяво-червени, виненочервени и зелени ивици, със сиво-синкав оттенък, без шахматни петна. Близалцето неясно триделно. Цв. (III) IV–V, пл. VI. Размножава се вегетативно (с малки луковички) и със семена. Расте из тревисти места в просветлени нискостъблени широколистни гори (предимно от космат дъб), в храсталаци. Формира малки групи от индивиди или се среща поединично (Иванова 2011).

Видът е балкански ендемит, включен е в ЗБР и Червена книга на България т. 1 с категория "критично застрашен" (Пеев и др. /ред./ 2011).

ЗАПЛАХИ:

1. Изкореняване на вида по време на лесовъдски дейности.
2. Механични повреди на индивидите при горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" са установени следните животински видове включени в *Приложение 1* към Националното ръководство:

1. Видра (*Lutra lutra*)

Снимка: N. Sloth (biopix.nl)

Обитава разнообразни сладководни басейни, предимно обрасли с гъста растителност или с трудно достъпни скалисти брегове. Включен в "Червена книга на България, том 2 - уязвим; Закон за биологичното разнообразие - Приложение II и III; Бернска конвенция - Приложение II; CITES (Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора) - Приложение I; ДХ (Директива за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна 92/43) - Приложение II и IV. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" се среща в почти всички реки и стоящи водоеми.

ЗАПЛАХИ

Основни заплахи за видрата са унищожаването на крайбрежната растителност, силен антропогенен натиск и преследване в рибовъдни стопанства.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В радиус от 100 м около леговище не се допускат стопански дейности (вкл. корекции на реки, изграждане на диги, изсичане на крайбрежна растителност, добив на инертни материали и строителство). На места където е необходимо да се възстанови крайречната растителност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровете пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

2. Кафява мечка (*Ursus arctos*)

Снимка: Любомир Андреев/Зелени Балкани

Защитен вид, включен в Червена книга на България - категория застрашен; Закон за биологичното разнообразие - Приложение II и III; IUCN (Международен съюз за защита на природата и природните ресурси) - LC (слабо засегнат); Бернска конвенция - Приложение II; CITES - Приложение II; ДХ (Директива за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна 92/43) - Приложение II и IV. У нас с разпокъсано разпространение, главно съсредоточено в Рила, Пирин, Славянка, Западни Родопи, Централна и Източна Стара планина. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" видът се среща в ГСУ "Бойково", ГСУ "Бяла Черква" и ГСУ "Добралък".

ЗАПЛАХИ

Основни заплахи за мечката са загубата на местообитания, директно преследване и безпокойство от човека.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които е установено наличие на бърлога, която е обитавана поне два пъти през последните 10 години, да не се извършват стопански дейности в радиус от 300 м около нея. В случай на биокоридор могат да се извършват съгласувани мероприятия, според ширината на коридора. Не се допускат интензивни сечи или изграждане на дивечови огради в биокоридор по-тесен от 1000 м.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Установяване на точните местонахождения на леговищата и дългосрочен мониторинг на броя на мечките.

3. Черен Щъркел (*Ciconia nigra*)

Снимка: Добромир Добринов/Зелени Балкани

Вид, включен в Червената книга на България том 2 в категорията уязвим; Закон за биологичната разнообразие - Приложение II и III; IUCN - LC; Бернска конвенция - Приложение II; CITES - Приложение II; Бонска конвенция - Приложение II. Гнезди най-често в равнинни и планински широколистни гори, скални комплекси и проломи на реки. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" е установен в [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Загуба на горски местообитания, преследване в рибни стопанства, замърсяване на влажните зони и урбанизация.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от 500 м около гнезда на вида да не се извършват стопански дейности през гнездовия период 15.03 – 01.09. През останалото

време на годината зоната без сечи е с радиус 200 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегоден мониторинг на популацията на територията на стопанството. Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово находище.

4. Глухар (*Tetrao urogallus*)

Снимка: wildaboutbritain.co.uk

Включен в Червена книга на България - категория застрашен; ЗБР – Приложение II, IV, VI; Бернска конвенция - Приложение III; Бонска конвенция - Приложение II; CITES - Приложение - II; Директива за опазване на дивите птици - Приложение I; IUCN - LC. Ловен обект с регулирано ползване на мъжките. На територията на ДГС "Пловдив" видът е установен в [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Основни заплахи за вида са фрагментация и промяна на структурата на местообитанията, антропогенен натиск, унищожаване на токовищата, липса на достатъчно хранителна база, интензивни горскостопански мероприятия по време на размножителния период и нерегламентиран отстрел.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се сведат до минимум фрагментацията на местообитанията в отделите, в които е установен вида, като се допускат само сечи с дългосрочен възобновителен период за формиране на хетерогенна възрастова и пространствена структура на гората и запазване на значим процент „групи на старостта“ на ограничена площ, извън гнездовия период (II-VII). В идентифицираните токовища да не се извеждат сечи - в радиус поне 500 м около малките токовища (с 2-5 мъжки) и поне 700 м около големите токовища (с над 5 мъжки). Да не се допуска събирането на горски плодове и билки в периода на токуване, мътене и отглеждане на малки. В радиус от 600 м от центъра на токовището да не се извеждат голи сечи, реконструкции, застрояване, прокарване на пътища и други дейности водещи до промяна в ландшафта. Локализиране и запазване на зимовъчни дървета (често стари бели борове). Да се ограничат посещенията от туристи в районите на токуване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегоден мониторинг на птиците в периода на токуване. Оценка на антропогенното въздействие, в районите в които се среща глухара и при нужда да се сведе до минимум.

5. Орел змияр (*Circaetus gallicus*)

Снимка: Denis Haltenbourg (nundafoto.net)

Видът е включен в Червената книга на България - категория уязвим; Закон за биологичното разнообразие - Приложение II; IUCN - LC; Бернска конвенция - Приложение II; CITES - Приложение II; Бонска конвенция - Приложение II. Гнезди в широколистни, иглолистни и смесени гори. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" видът е установен през гнездовия период в [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Загуба на гнездови местообитания. Незаконен отстрел и ограбване на гнезда. Намалване на хранителната база в следствие на разораване на ливади и пасища, опожаряване на стърнища и храстова растителност. Урбанизация на гнездовите територии.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват силно разклонени дървета, дървета с гнезда и големи стари дървета в крайнините на гората и в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от 300 м около гнезда на вида да не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.09. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проучване за наличие на други находища на вида на територията на Стопанството. Ежегоден мониторинг на известните гнезда.

6. Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*)

Снимка: Зелени Балкани

Видът е включен в Червената книга на България в категорията уязвим; Закон за биологичното разнообразие - Приложение II; IUCN - LC; Бернска конвенция - Приложение II; CITES - Приложение II; Бонска конвенция - Приложение II. Гнезди в широколистни гори, най - често край реки. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" е установен в [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Загуба и деградация на местообитанията. Извеждане на голи сечи. Урбанизация на гнездовите територии.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват дървета с гнезда и големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от 300 м около гнезда на вида да не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 150 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Целенасочени проучвания за наличието и числеността на гнездящите двойки, особено в горските територии по поречието на реките Марица, Стряма и Вьча.

7. Горски бекас (*Scolopax rusticola*)

Снимка: Raniero Massoli-Novelli (ibc.lynxeds.com)

Видът е включен в "Червена книга на България, том 2 - категория застрашен; Закон за биологичното разнообразие - Приложение IV; IUCN - LC; Бернска конвенция - Приложение II. Ловен обект. Гнезди в иглолистни, смесени и по-рядко в стари широколистни гори. По време на миграция и зимуване е сравнително често срещан вид. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" е регистриран през гнездовия период в следните отдели: [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Основна заплаха за вида е загуба на местообитания и безпокойство през гнездовия период.

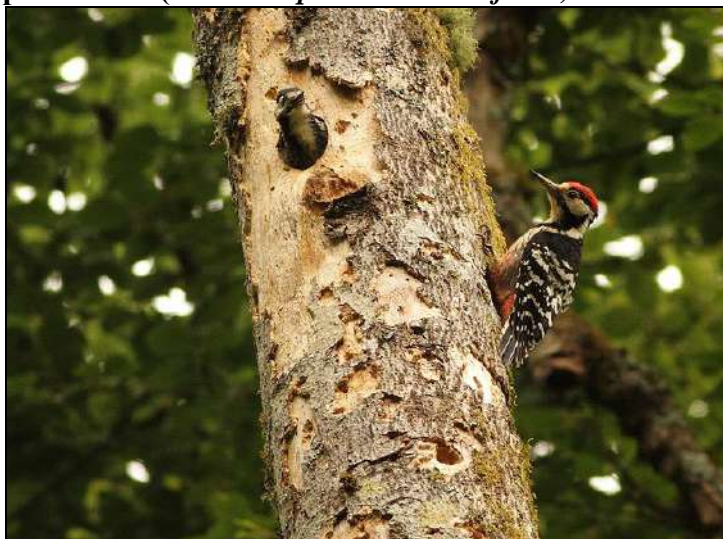
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Тъй като гнезди на земята, бекасът е много уязвим по време на мътене. През гнездовия период 01.04 – 01.08 да не се извършват стопански дейности в участъци, където е регистрирано присъствие на вида. Препоръчително е такива участъци да бъдат обособени като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведе специализирано търсене за евентуални гнездовища на вида на територията на ТП "ДГС - Пловдив". Най-подходящ за регистрирането на токуващи птици е периода март-април и при установяване на такива, локализиращия район да се опази от човешки дейности доколкото това е възможно.

8. Южен белогърб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*)

Снимка: J. Perez Canestro (pbase.com)

Видът е включен в Червена книга на България, том 2 - категория застрашен, ЗБР - Приложение II и III, IUCN - LC, Бернска конвенция - Приложение II. Обитава стари букови, дъбови и смесени гори. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" е установен в следните отдели: [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Изсичането на стари широколистни и смесени гори и тяхното фрагментиране.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

През гнездовите периоди (01.02. – 01.07.) в подотделите с установено присъствие на видовете не се извършват стопански дейности. В тези подотели не се провеждат санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет. При провеждане на лесовъдски мероприятия в тези и съседните подотдели задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). Препоръчително е местообитанията на видовете да се обособят като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

9. Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Снимка: Tomi Muukkonen (birdphoto.fi)

Видът е включен в "Червена книга на България, том 2 - категория уязвим, ЗБР - Приложение II и III, Директива за опазване на дивите птици - приложение I, Бернска конвенция - Приложение II. Среща се предимно в стари широколистни, смесени и иглолистни планински гори до горната им граница и сравнително по-рядко в равнинни гори. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" гнезди в следните отдели: [REDACTED]

ЗАПЛАХИ

Изсичането на старите гори, конкуренция от други видове кълвачи, антропогенен натиск и загуба на хранителна база. Тясно специализиран вид към храна и местообитание.

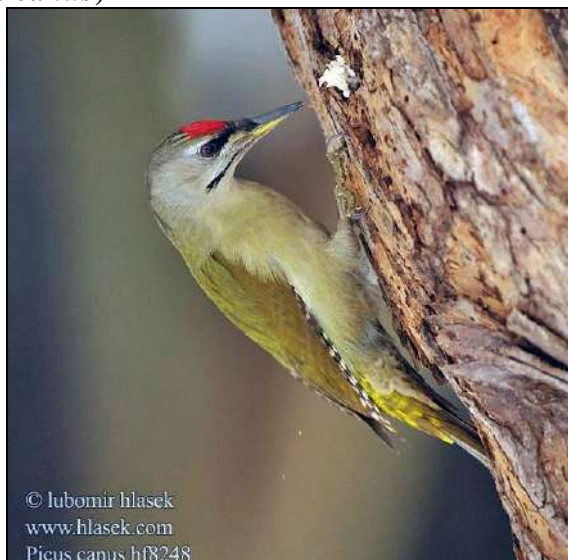
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

През гнездовите периоди (01.02. – 01.07.) в подотделите с установено присъствие на видовете не се извършват стопански дейности. В тези подотдели не се провеждат санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет. При провеждане на лесовъдски мероприятия в в тези и съседните подотдели задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). Препоръчително е местообитанията на видовете да се обособят като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

10. Сив кълвач (*Picus canus*)

Снимка: Lubomir Hlasek (hlasek.com)

Включен в Червената книга на България том 2 - категория застрашен; ЗБР - Приложение II и III, Директива за опазване на дивите птици - приложение I, Бернска конвенция - Приложение II. Обитава стари букови, дъбови и крайречни гори до 1200 м н. в., извън гнездовия период и до горната граница на гората. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" е установен в [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Намаляване на площта на старите гори. Конкуренция от други видове кълвачи, антропогенен натиск и загуба на хранителна база. Тясно специализиран вид към храна и местообитание.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

През гнездовите периоди (01.02. – 01.07.) в подотделите с установено присъствие на видовете не се извършват стопански дейности. В тези подотели не се провеждат санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет. При провеждане на лесовъдски мероприятия в тези и съседните подотдели задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилота. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). Препоръчително е местообитанията на видовете да се обособят като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

11. Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)

Снимка: Любомир Андреев/Зелени Балкани

Застрашен вид, включен в Червената книга на България; Приложение III на ЗБР, Бернска конвенция - Приложение II; CITES - Приложение II; Бонска конвенция - Приложение II. Обитава високостъблени, широколистни планински, равнинни и крайречни гори. Често гнезди и в иглолистни култури. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" гнезди в [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Загуба на местообитания, преследване от хора, изземване на яйца и малки с цел търговия.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват дървета с гнезда и големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от 300 м около гнезда на вида да не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 150 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

12. Малък ястреб (*Accipiter nisus*)

Снимка: Mario Ceaf

Включен в Червената книга на България том II - категория застрашен; ЗБР - Приложение III, Бернска конвенция - Приложение II; CITES - Приложение II; Бонска конвенция - Приложение II. Гнезди в гори и покрайнините им, от равнините почти до алпийският пояс. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" се среща в следните отдели: [REDACTED]

ЗАПЛАХИ

Загуба на местообитания вследствие на обезлесяване на обширни територии. Преследване и безпокойство от човека.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват дървета с гнезда и големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от

300 м около гнезда на вида да не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 150 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

13. Осояд (*Pernis apivorus*)

Снимка: Зелени Балкани

Включен в "Червена книга на България, том 2 - категория уязвим, ЗБР - Приложение II и III, Директива за опазване на дивите птици - Приложение I, Бернска конвенция - Приложение II; СИТЕС - Приложение II; Бонска конвенция - Приложение II. Обитава високостъблени широколистни и смесени гори, понякога и в иглолистни до 1700 м н.в. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" гнезди в следните отдели: [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Намаляването на старите гори и безпокойство. Използването на пестициди в селското и горско стопанство.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които е регистриран вида, да се запазват стари и силно разклонени дървета, както и дървета с гнезда (вкл. гнезда на други видове, тъй като осоядът често използва стари гнезда на други птици, например врани). В радиус от 200 м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. Да не се използват пестициди в горското стопанство в отделите, в които има гнезда на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

14. Лещарка (*Tetrastes bonasia*)

Снимка: *Daniele Occhiato*

Видът е включен в Приложение II и III от ЗБР. У нас се среща само в планините, главно в Рило-Родопския масив. Предпочита естествени, гъсти смесени и иглолистни гори с богат подлес и наличие на горски плодове, обикновено над 1000 м.н.в.. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" е сравнително рядък вид, установен в [REDACTED].

ЗАПЛАХИ

Унищожаване и увреждане на местообитанията. Безпокойство от човека.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Тъй като често гнезди на земята, лещарката е много уязвима по време на мътене. През гнездовия период 01.04 – 01.08 не се извършват стопански дейности в участъци, където е регистрирано присъствие на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегоден мониторинг на вида на територията на стопанството основно през ранна пролет.

ВИДОВЕ БРЪМБАРИ, ПЕПЕРУДИ, ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ С ПОТЕНЦИАЛНО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП "ДГС - ПЛОВДИВ"

БРЪМБАРИ

1. Заплетен карабус *Carabus intricatus* (Linnaeus), Сем. Carabidae (Бегачи)

Природозащитен статус: България: няма, Международен: IUCN – NT; CORINE

Разпространение: Цяла България. Среща се из цялата страна от 0 до 2000 m н.в.

Carabus intricatus – мъжки
Снимка: © Ростислав Бекчиев

Описание на вида: Дължина 2,4–3,6 cm. Тялото е стройно, силно удължено. Окраска черно-синя с металически отблясъци. Очите са изпъкнали, челото и темето – силно набръчкани. Антените достигат почти до средата на над-крилията, плътно овласинени от 5-то членче. Страничните краища на преднегръда са силно сърцевидно извити, задните ъгли – дълги и заострени.

Повърхността на преднегръда е силно набръчкана, с изключение на централната част. Надкрилията са умерено плоски, скулптурата им, особено по страните, е силно сгъстена. Краката са много дълги. Влаголюбив горски вид. Предпочита сенчести широколистни гори със стари и паднали дървета.

От останалите представители на род *Carabus* се отличава по удълженото тяло с черно-синя металически блестяща окраска. Главата отгоре и страничната част на преднегръда са набръчкани; със зърнеста скулптура на надкрилията, сгъстена към периферията. По окраска може да се сбърка с *Carabus (Procerus) scabrosus*, но той е по-широк и с много по-големи размери – 4,5 до 5,5 cm, или с по-дребния *Carabus convexus* (1,5–2,1 cm), който обаче е различни пропорции и различна скулптура на надкрилията.

Заплахи: Унищожаване на старите и крайречните гори. Промяна на широколистните насаждения в иглолистни.

Препоръки и указания за стопанисване: Лимитиращ фактор е изсичането и подмладяването на горите. Нуждае се от стара мъртва дървесина за убежища на имагото при хибернация. Забрана за сеч на крайречни гори, изкореняване на пънове и промяна на хидрологичния режим на реките. Забрана за промяна на широколистни насаждения в иглолистни.

Препоръки и указания за мониторинг: Уловът на възрастни екземпляри се осъществява в предварително определена територия за мониторинг, чрез почвени капани. В границите на тази територия се определя една или повече пробни площи, в рамките на които се извършва събиране на данни за вида. Отчитат се брой индивиди.

2. Еленов рогач *Lucanus cervus* (Linnaeus), Сем. Lucanidae (Рогачи)

Вариация в размерите на мъжките при *Lucanus cervus*
Снимки: Ростислав Бекчиев ©

Природозащитен статус: България: ЗБР – II, III; Международен: HD – II; IUCN European Red List of Saproxyllic Beetles – NT; BC – III

Разпространение: Цяла България, от 0 до 1500–1700 m в широколистни гори.

Описание на вида: Най-едрият български бръмбар (4,5–9,0 cm), черно-кафяви до червено-кафяви надкрилия. Налице е изразен полов диморфизъм – мъжките имат по-големи размери, които силно варират по-широка глава, силно развити и удължени челюсти, докато при женските такива белези липсват. Ларвата се развива най-често 5–6 (максимално до 8) години в гнила дървесина на дънери, пънове и корени на дъб, липа, бук, върба, топола и други широколистни дървета. Сезонното развитие на вида зависи от височината, географската ширина и климатичните условия. Възрастните обикновено се появяват в края на май, като мъжките завършват развитието си около седмица преди женските. Срещат се до края на септември. Възрастното насекомо най-често се наблюдава през ранното лято. През деня възрастните стоят най-често неподвижно на стволове на дървета, пънове и клони. Мъжките летят по здрач и в първите часове на нощта, докато женските пълзят по земята или по дърветата.

Заплахи: Унищожаване на горите във фаза на старост, биотопните дървета, пънове. Използване на инсектициди

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Идентификация и запазване на гори във фаза на старост, острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат и летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи, отмиращи или мъртви, отсечени или паднали дървета или големи клони, купчини с отрязани дърва, хралупи на големи живи отмиращи дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре микрохабитатите, например в случая с хралупите се разравя гниещата материя на дъното на хралупата на дълбочина не повече от 5–6 cm. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект, с дължина около 1 km (важи за всички видове, отчитани по този метод).

3. Трионест сечко *Prionus coriarius* (Linnaeus); *Prionus besicanus* Fairmaire, Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Prionus besicanus (ляво) и *Prionus coriarius* (дясно)
Снимка: © Ростислав Бекчиев,

Природозащитен статус:
България: Няма
Международен: IUCN European Red List of Saproxylic Beetles – LC

Разпространение: Двата вида се срещат почти в цяла България, от 0 до 2100–2400 m.

Описание на вида: Едри бръмбари с дължина от 2,0–5,5 см. Цветът на тялото е черно-кафяв, понякога с по-светъл оттенък. Главата е къса и дебела, антените, най-вече при мъжките, са с характерно трионовидно назъбване на членчетата. Възрастните се срещат по стари, полугнили или мъртви дънери и стъбла. През деня стоят обикновено по кората, а нощем са активни. Ларвата се развива в продължение на три и повече години в дървесината на стари, болни и мъртви широколистни и иглолистни дървета. Какавидирането се извършва в почвата. Среща се често в по-стари гори през юли и август. Представителите на род *Prionus* се различават ясно от другите представители на подсемейство *Prioninae* в България, по ясно видимите три остри зъба на страните на преднегръба. Двата вида се различават най-лесно по структурата на надкрилията. При *Prionus coriarius* надкрилията са грубо набръчкани и с три ясни надлъжни ребра, докато при *Prionus besicanus* са почти гладки, с едва различими ребра.

Заплахи: Унищожаване на горите във фаза на старост, на острови на старостта. Извършване на сеч на биотопни дървета и маркиране на бъдещи такива. Изкореняване на пънове. Пожари. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Идентификация и запазване на гори във фаза на старост на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат и летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно микрохабитатите. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

4. Алпийска розалия *Rosalia alpina* (Linnaeus), Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Rosalia alpina – мъжки
Снимка: © Ростислав Бекчиев

Природозащитен статус:

България: ЗБР – II, III
Международен: HD – II, IV;
IUCN – VU; IUCN European Red
List of Saproxyllic Beetles – LC;
BC – II; CORINE

Разпространение: Широко разпространен в цялата страна, от 0 до 1500 m. Предимно в планините, но и по Черноморието.

Описание на вида: Възрастното е с размери 1,5–3,8 cm. Главата е удължена, преднегръбът е закръглен, с чифт насочени нагоре шипове на страните, надкрилията са удължени с паралелни страни. Основният цвят на окраската е светлосин. На предния край на преднегръда има черно петно, а на надкрилията – черна напречна препаска през средата и два чифта петна – едно в основата и едно на върха на елитрите. Антените са 11-членести, като членчета 3–8 имат на върха снопче от черни четинки. Полов диморфизъм: антените на мъжките са 1,5–2,0 пъти по-дълги от дължината на тялото, при женските те едва надминават дължината на елитрите. Обитава стари широколистни гори. Развива се предимно по бук, но също по *Carpinus*, *Fraxinus*, *Ulmus*, *Acer*, *Alnus*, *Castanea*, *Crataegus*, *Juglans*, *Larix*, *Quercus*, *Salix* и *Tilia*. Предпочита места с просвети, огрени от слънцето. Ларвите са ксилофаги, живеят в гниещата дървесина на стари живи или мъртви дървета и се хранят с нея. Възрастното лети през юли–август. Активно е през деня, като през слънчевите часове на деня се наблюдава върху кората на дървета. Яйцата се отлагат в цепнатините на кората. Цикълът на развитие е 3–4 години. Няма близки видове.

Заплахи: Унищожаване на горите във фаза на старост, на острови на старостта. Извършване на сеч на биотопни дървета и маркиране на бъдещи такива. Изкореняване на пънове. Пожари. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно микроробитатите. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

5. Голям буков сечко *Morimus asper funereus* (Mulsant), Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Morimus asper – мъжки
Снимки: © Ростислав Бекчиев

Morimus asper (ляво) и *Lamia textor* (дясно)

Природозащитен статус: България: ЗБР –ЗБР – II, Международен: HD – II; IUCN Red List of Threatened Species – VU; CORINE

Разпространение: Широко разпространен вид в цялата страна, от 0 до 2000 m.

Описание на вида: Възрастните бръмбари могат да достигнат до 4 cm, но има и по-дребни екземпляри. Надкрилията им са покрити плътно със сиви власинки, които придават сивия им цвят, както и с черни власинки, които образуват черни кръгли петна. Антените на мъжките са добре развити и надвишават дължината на тялото. При женските антените не достигат до върха на надкрилията. Бръмбарите са безкрили и не могат да летят, което обуславя слабите им разселителни възможности. Обитава широколистни, смесени гори и иглолистни гори. Развиват се в гниеща, влажна дървесина (стволове, трупи, дънери, пънове, кори от дървета), лежаща на земната повърхност, най-често на дъб, бук, топола, кестен, ела. Възрастните бръмбари се срещат през април–септемврикупчини от отсечени трупи. Женските снасят яйцата си в мъртва дървесина с кора, с предпочитание към по-големи дънери или трупи. Ларвите се развиват под кората, където се хранят със сърцевината на дървесината. Пиковете в числеността на големия буков сечко през първата половина на май и втората половина на юни предполагат развитие на 2 поколения през годината. Бръмбарите са активни привечер и през ранните часове на нощта (меж-ду 20 ч. вечер и 3 ч. сутрин), но много често могат да се наблюдават и през деня, на сенчести и относително хладни места. Цикълът на развитие е 2–3 годишен. Показва много широка способност за адаптация към различни надморски височини, типове гора и климатични условия.

Заплахи: Унищожаване на горите във фаза на старост, на острови на старостта. Извършване на сеч на биотопни дървета и маркиране на бъдещи такива. Изкореняване на пънове. Пожари. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Идентификация и запазване на гори във фаза на старост, на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на био-топни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видо-воспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат и пълзящите екземпляри. Подходящите микро-местообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно микрохабитатите. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

ПЕПЕРУДИ

1. Глогова торбогнезница *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758), Сем. Lasiocampidae (Копринопреди)

Eriogaster catax, мъжки горе и в дясно, женски долу ляво

Природозащитен статус: България: ЗБР – 2 и 3, Международен: HD – II и IV; Бернска конвенция II; IUCN – DD

Разпространение: Цяла България. Среща се из цялата страна от 0 до 1000 m н.в.

Описание на вида: Сравнително едра нощна пеперуда (32–46 mm с разперени криле) с масивно мъхесто тяло. Предните криле са жълтеникаво-охрени с по-светла към тялото и по-тъмна към края на крилетата част, като двете части са отделени една от друга с по-светла ивичка. В средата на предното крило има голяма кръгла бяла точка с тъмен кант. Задните криле са едноцветни, жълтеникаво-охрени. Антените и при двата пола са двойно гребенести, като при женските ламелите са значително по-къси. Лети нощем през септември–октомври и се привлича от светлинни източници. Ларвите се хранят с дива круша (*Pyrus*), трънка (*Prunus spinosa*), глог (*Crataegus*), дъб (*Quercus*), топола (*Populus*). Гъсениците са мъхесто-космати, тъмни, с тънка начупена бяла странична ивица и голямо светло гръбно петно на всеки сегмент. Яйцата са покрити с фини косъмчета, които женската отделя при яйцепологането. Ларвите живеят групово в паяжинно гнездо от началото на април до края на май. Какавидират в почвата в яйцевиден симетричен пашкул. Зимуват яйцата.

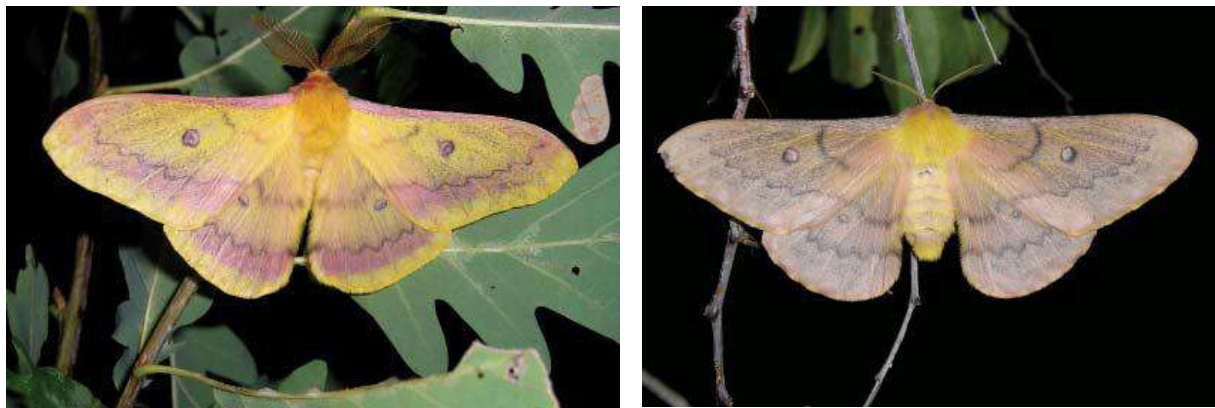
Заплахи: Прочистването от храсти на пасища и тревисти местообитания, както и опожарявания. Опазване на храстовата растителност и подлеса. Пожари. Подмяна на широколистни насаждения с иглолистни и несвойствени видове. Използване на инсектициди.

Препоръки и указания за стопанисване: Лимитиращ фактор е прочистването от храсти на пасища и тревисти местообитания, както и опожарявания. Опазване на храстовата растителност и подлеса. Забрана за подмяна на широколистни насаждения с иглолистни и несвойствени видове; изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари; забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Уловът на възрастни екземпляри се осъществява със светлинни ловилки нощем. Използват се силни живачни лампи и лампи със специален спектър на светлинни ловилки тип "палатка", захранвани от генератор с 220V електричество. Ловилките се поставят на 200–250 m една от друга, за да покриват по-голяма площ и да не се конкурират. Желателно е да са на места с различна експозиция. Ловилките се

проверяват периодично през цялата нощ и за последно рано сутрин. Ловилките и лампите се слагат по топли припечни поляни с единични дървета или в покрайнините на просветни дъбови гори с хранителните растения – дива круша, трънка, глог, топола през септември–октомври. Проверката на ловилките става рано сутрин преди изгрев. Отчита се броят индивиди. През април и май се провежда мониторинг по трансект от 1 km за регистрация на гнездата на ларвите.

2. Розово нощно пауново око *Perisomena caecigena* (Kupido, 1825), Сем. Saturniidae (Нощни паунови очи)

Perisomena caecigena горе вляво мъжки, вдясно женска

Природозащитен статус: България: ЗБР – 3, Международен: CORINE новопредложен

Разпространение: Цяла България. Среща се из цялата страна от 0 до 1200 m н.в.

Описание на вида: Сравнително едра нощна пеперуда (60– 82 mm с разперени криле), лесна за разпознаване. Основният цвят на крилето и при двата пола е от жълт до розов, като женските са с по-интензивно розово оцветяване. И предните, и задните криле са с напречни тъмни зигзагообразни линии и с по едно подобно на око розово, тъмна сърцевина, овално петно в средата на крилото. Антените при мъжките са силно перести, а при женските са гребенести. В България *Perisomena caecigena* се среща най-често в покрайнините на просветни дъбови гори, предимно в южната част на страната. Лети нощем при топло време през септември–ноември и се привлича от светлинни източници. У нас е от малочислен до масов вид в Източните Родопи, известен е от сравнително много находища, разпръснати из цялата страна до около 1200 m н.в. Ларвите се хранят с различни видове дъб (*Quercus*), топола (*Pouulus*), ясен (*Fraxinus*), круша (*Pyrus*) и др. Гъсениците са зелени, фино окосмени с жълти брадавици на всеки сегмент. Ларвите се срещат от началото на март до края на юни. Какавидират в рехав белезникав пашкул. Зимуват яйцата.

Заплахи: Почистване от храсти на пасища и тревисти местообитания. Извършване на голи сечи, опожаряване и използване на пестициди. Подмяна на широколистните насаждения с иглолистни и несвойствени видове. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за опазване и за стопанисване на гората: Лимитиращ фактор са прочистването от храсти на пасища и тревисти местообитания, голите сечи, опожаряванията и използването на пестициди в горското стопанство. Забрана за подмяна на широколистни насаждения иглолистни и несвойствени видове; изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари; забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Уловът на възрастни екземпляри се осъществява със светлинни ловилки нощем. Използват се силни живачни лампи и лампи със специален спектър на светлинни ловилки тип "палатка", захранвани от генератор с 220V електричество. Ловилките и лампите се слагат по топли припечни поляни с единични дървета или в покрайнините на просветни дъбови гори с хранителните растения – дива круша, трънка, глог, топола през септември–октомври. Проверката на ловилките става рано сутрин преди изгрев. Отчита се броят индивиди.

ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ

1. Пъстър смок *Elaphe sauromates*

Природозащитен статус: В България: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III, Международен: Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV.

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Разпространение в България: Тракийска низина и на изток до Айтоска планина, Източни Родопи, Сакар, Девентски възвишения, Странджа, Дунавската равнина, Добруджа, Камчийска и Еминска планина.

Описание: Пъстрият смок има най-дебелото тяло в сравнение с останалите سموкове, срещащи се в България.

Максималната дължина, която достига, е 1,70 m. При възрастните гърбът е светложълт, понякога с леко оранжев оттенък. На всяка от люспите по гърба има по едно голямо напречно тъмно (почти черно) петно. Петната по гърба силно контрастират на светложълтата основа и му придават ясно изразен петнист вид. От горната страна на главата имат V-образно тъмно петно, а под него, от околото до задния ъгъл на устата, има по една тъмна ивица от двете страни. Коремът е със същия жълтеникав цвят като основния на гърба – обикновено е без петна, по-рядко с малки петънца. Окраската при младите е почти същата като при възрастните. При тях гърбът е сиво-жълтеникав с големи напречни тъмни петна и през първата си година не могат да бъдат различени от тези на ивичестия смок.

Жизнена дейност: Видът не е отровен. При безпокойство може да ухапе, но е безопасен за човека! Дневно активен вид. Убива жертвата, като се увива около нея и я задушавя. Храната му се състои предимно от птици, яйца, гризачи, земеровки, малките на зайци и други не много едри бозайници, по-рядко гущери. Често се катери по дървета, навлизайки в гнезда и хралупи, но ловува и на земята, като влиза в дупки на гризачи под земята. Размножителният период е през месец май, като женската снася между 4 и 15 яйца през края на юни или началото на юли. Малките се излюпват към края на август и са с дължина на тялото около 20 cm. Половата зрялост настъпва на третата или четвъртата година.

Местообитания: Обитава открити пространства, покрити с тревна растителност, пасища, захрастени участъци, раз-редени широколистни гори, понякога и влажни места покрай реки, блата и водоеми. Благоприятстващо обстоятелство за навлизането му в горите е наличието на храсти в граничните зони между горите и откритите участъци.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Разораване на опожарени територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия. Да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните зони (между гората и откритите пространства) да не се почистват от храсти.

2. Обикновена блатна костенурка, *Emys orbicularis*

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Природозащитен статус В
България: ЗБР – Приложения II и III
Международен: IUCN – NT; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: В реките и стоящите водоеми на територията на цяла България до 1200 m н.в.

Описание: Корубата (черупката) достига 23 cm дължина, най-често 15–20 cm.

Горната част на черупката е маслинокафява до черна на цвят, с жълтеникави точки или чертички, но с възрастта напетняването постепенно се губи и най-едрите екземпляри обикновено са без петна. Долната част на черупката е жълтеникава, с черни петна (по-рядко може да има и кафеникав цвят). Кожата също е маслинокафява до черна, с характерните жълтеникави точки и ивици. Женските са по-едри от мъжките имат по-малка и тънка опашка. Обикновената блатна костенурка може да бъде объркана с южната блатна костенурка (от която се отличава по наличието на опетняване на гърба на черупката и липсата на ясно изразени жълто-бели ивици по врата) и червенобузата костенурка (която е лесно различима с характерното за нея оранжево-червено петно зад очите, поради което я наричат още "червеноуха костенурка").

Жизнена дейност: Дневен вид, но понякога е активен и привечер, особено при пълнолуние. Силно привързан към водата, но понякога във влажни територии се отдалечава и на големи разстояния от нея. Обича да се припица на слънце на брега, върху камъни, подаващи се над водата, или паднали във водоема дървета и клони. При опасност веднага се гмурка. Храни се с ракообразни, червеи, насекоми, малки жаби, попови лъжички, малки рибки и др. В края на пролетта женските снасят от 3 до 18 яйца (най-често 5–10) с размери 18 на 20 mm. За разлика от яйцата на птиците, при костенурките те са с кожата обвивка. Снасянето е веднъж или два пъти на размножителен сезон, като яйцата се заравят в плитки гнездови камери на брега. В зависимост от температурата се излюпват след 65 до 100 дни. Новоизлюпените костенурки са с дължина около 25 и нарастват бързо. Достигат полова зрялост при дължина на черупката над 12 cm (6–12 години при мъжките, 14–18 години при женските). Зимува на дъното на водоема, по-рядко на сушата – обикновено в случаите, когато водоемът пресъхне през есента. Продължителността на живота в природата достига до около 40 години.

Местообитания: Блата, мочури, средните и долните течения на реките, напоителни и отводнителни канали, разливи, езера, язовири и други. Среща се дори в полусолени водоеми покрай морския бряг. Предпочита обрасли с водна растителност места, като особено висока е числеността в рибарници и микроязовири, обрасли с папур, тръстика и дзука.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч в горите около водните басейни, където е регистриран вида. Пресушаване на водните тела, където е установен вида. Премахване на гниеци дървета около водните басейни, където е установен вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида. Да не се премахват падналите гниеци дървета в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистриран видът.

3. Южна блатна костенурка, *Mauremys rivulata*.

Природозащитен статус: В България: Червена книга – уязвим (VU); ЗБР – Приложения II и III, Международен: Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV.

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Разпространение в България: Среща се само в най-южните части на България, до 250 m н.в. Може да бъде открита в долните течения на реките Струма, Бяла река, Луда река, Арда, Марица, както и в техни притоци или по-малки реки на територията на Ивайловградско, Свиленградско, Сакар, Дервентските възвишения и в Странджа, южно от Ропотамо.

Описание: Корубата (черупката) е по-удължена в сравнение с тази на обикновената блатна костенурка и достига до 28 cm дължина, най-често около 15–20 cm. Горната част на черупката е кафеникаво-зеленикава, по-рядко чернееща, без светли петна. Долната част на черупката е черна, често с жълти петна. Пластронът и карапаксът са свързани неподвижно. Шията е тъмна, с няколко тънки непрекъснати жълто-бели ивици. Подобни ивици има и по краката. Женските са по-едри от мъжките и имат по-малка и тънка опашка от тях. Южната блатна костенурка може да бъде обърквана с обикновената блатна костенурка (от която се отличава по липсата на опетняване на гърба на черупката и наличието на ясно изразени жълто-бели ивици по врата и крайниците) и червенобузата костенурка (която е лесно различима с характерното за нея оранжево-червено петно зад очите).

Жизнена дейност: Дневен вид, но понякога е активен и при-вечер, особено при пълнолуние. Обича да се припича на слънце на брега, върху камъни, подаващи се над водата, или паднали във водоема дървета и клони. При опасност веднага се гмурка. Храни се основно с животинска храна (водни безгръбначни животни, попови лъжички и риба), но яде и растителна храна (водорасли, водни растения, бобови, опадали плодове и др.). През юни женските снасят веднъж или на два пъти по 4–10 яйца с размери 35 до 45 mm. За разлика от яйцата на птиците, при костенурките те са с кожеста обвивка. Снасянето е веднъж или два пъти на размножителен сезон, като яйцата се заравят в плитки гнездови камери на брега. В зависимост от температурата се излюпват след 70 до 100 дни. Половата зрялост настъпва при дължина черупка-та над 13 cm. Зимува на дъното на водоема, по-рядко на сушата – обикновено в случаите, когато водоемът пресъхне през есента.

Местообитания: Бавнотечащи реки, вирове, речни разливи, блата, мочури, напоителни и отводнителни канали, микроязовири, рибарници, изкопи в кариери за пясък и полусолени устия на реки покрай морския бряг. Почти навсякъде се среща заедно с обикновената блатна костенурка.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч в горите около водните басейни, където е регистриран вида. Пресушаване на водните тела, където е установен вида. Премахване на гниеци дървета около водните басейни, където е установен вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. Не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида. Да не се премахват падналите гниеци дървета в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистриран видът.

4. Шипоопашатата костенурка *Testudo hermanni*

Природозащитен статус: В България: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III; Международен: IUCN – NT; CITES – Приложение II; Бернска конвенция – Приложение II; НВ – Приложения II и IV.

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Разпространение в България: Видът се среща в цялата страна, с изключение на високите планини, като Рила, Пирин, Западни Родопи, високите части на Стара планина и Витоша (с изключение на една изолирана популация при Долна Диканя). Като цяло, в Северна България се среща сравнително рядко в сравнение с южната част на страната. С най-висока численост са популациите в Източни Родопи, Странджа, Сакар и Петричко-Санданската котловина. Горната граница на разпространение на вида е до около 1450m н.в.

Описание: Черупката (коруба) достига 36 cm, но най-често е 15–25 cm. Има три основни белега, които разграничават двата вида сухоземни костенурки, срещащи се в България. 1. При шипоопашатата костенурка опашката завършва с рогов шип (при шипобедрената опашката няма шип, а има по един шип на всяко от бедрата на задните крака). 2. Задният край на черупката над опашката има две щитчета (за разлика от шипобедрената костенурка, при която то е само едно) – това обаче не се смята за сигурен диагностичен белег. 3. Редицата от 5-те централни щитчета от главата към опашката на горната част на черупката имат характерна форма. При шипоопашатата костенурка те са дълги и тесни спрямо последното щитче (особено третото). При шипобедрената костенурка всяко едно щитче от този ред е по-широко, отколкото дълго. Женските костенурки са по-едри от мъжките и черупката от долната страна е плоска, докато при мъжките има лека вдлъбнатина, която помага на мъжкия да се задържи върху женската при копулация. Тъй като и двата вида сухоземни костенурки, срещащи се в България, са включени в приоритетните за опазване видове в сертифицираните гори, за нуждите на горските стопанства е достатъчно дори само констатиране на представител от групата, без точното му определяне до вид.

Жизнена дейност: Дневно активен вид. През най-горещите месеци пладнува скрит на сянка в гората или под някой храст, докато през пролетта и есента е активен почти целодневно. Предимно растителнояден вид, но яде същоокапали плодове, а понякога с растителната храна поглъща и дребни безгръбначни животни. Размножителният период е през април–май, а понякога се наблюдава през късното лято. От май до юли женските снасят на 2–3 пъти по 4–5 бели яйца, които заравят в дупки, изкопани на сухи припечени места. Яйцата са леко продълговати, с размери 36–38 mm на 28–32 mm. Малките се излюпват след 100 до 120 дни. Костенурките през зимата не са активни. Есента се заравят в пръстта на дълбочина от 30 до 90 cm на сухи, обикновено южни склонове. През началото на април се заравят и отново излизат на повърхността.

Местообитания: Места с хълмист релеф, обраснал с храсти ниски разредени гори. Най-висока е плътността на популациите в районите с храсти и разредени гори в нископланинския пояс в Южна България. Този вид е по-тясно свързан с гората, за разлика от шипобедрената сухоземна костенурка.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Пожари и разораване на опожарените територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес периферията на горските масиви. Екотонните (зони между гората и откритите пространства) зони да не се почистват от храсти.

5. Шипоопашатата костенурка *Testudo graeca*

Природозащитен статус: В България: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложение II и III, Международен: IUCN – VU; CITES – Приложение II; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложение II и IV

Разпространение в България: Видът се среща в цялата страна, изключение на

Снимка: © Георги Попгеоргиев

високите планини, като Рила, Пирин, Витоша, Западни Родопи, Стара планина, на северозапад от линията гр. Никопол – с. Главаци (Врачанско) и Кюстендилско. Като цяло, в Северна България се среща сравнително рядко в сравнение с южната част на страната. С най-висока численост са популациите в Източни Родопи, Странджа, Сакар, по долината на река Струма до гр. Земен. Горната граница на разпространение на вида е около 1300 m н.в.

Описание: Черупката достига до 39 cm, но най-често е 18–25 cm. Има три основни белега, които разграничават двата вида сухоземни костенурки в България. 1. При шипобедрената костенурка опашката няма шип, а има по един на всяко от бедрата на задните крака (докато при шипоопашатата на задната част на бедрата няма шипове, а има на опашката). 2. Задният край на черупката над опашката има едно щитче (за разлика от шипоопашатата костенурка, при която са две) – това обаче не се смята за сигурен диагностичен белег. 3. Редицата от 5-те централни щитчета от главата към опашката на горната част на черупката имат характерна форма. При шипобедрената костенурка всяко едно щитче от този ред е по-широко, от-колкото дълго. При шипоопашатата костенурка те са дълги и тесни спрямо последното щитче (особено третото). Женските костенурки са по-едри от мъжките и черупката от долната страна е плоска, докато при мъжките има лека вдлъбнатина, която помага на мъжкия да се задържи върху женската при копулация. Тъй като и двата вида сухо-земни костенурки, срещащи се в България, са включени в приоритетните за опазване видове в сертифицираните гори, за нуждите на горските стопанства е достатъчно дори само констатиране на представител от групата, без точното му определяне до вид.

Жизнена дейност Дневен вид. През най-горещите месеци пладнува, скрит на сянка в гората, под някой храст, или мигрира в крайречни и горски долове, докато през пролетта и есента е активен почти целодневно. Извършва по-далечни миграции в сравнение с шипоопашатата костенурка. Предимно растителнояден вид, но яде също и окапали плодове, а понякога с растителната храна поглъща и дребни безгръбначни животни. Размножителният период е през април–май, а понякога се наблюдава през късното лято. От май до юли женските снасят на 1–4 пъти по 3–7 бели яйца, които заравят в дупки, изкопани на сухи припечни места. За разлика от шипоопашатата костенурка, яйцата са почти кръгли, с размери 34–37 mm на 29–33 mm. Малките се излюпват след 70 до 120 дни. Полова зрялост настъпва след осмата година при мъжките и след десетата при женските. Костенурки-те не са активни през зимата. Есента се заравят в пръстта на дълбочина от 30 до 90 cm на сухи, обикновено южни склонове. През началото на април се разравят и отново излизат на повърхността.

Местообитания: Открити тревни места с хълмист релеф, обраснал с храсти и ниски разредени гори. Най-висока е плътността на популациите в крайните райони на широколистните гори, в разредените дъбови гори и тревисти места с рядка храстова растителност. Среща се и по крайбрежни пясъчни дюни в близост до широколистни гори.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Пожари и разораване на опожарените територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия.

По възможност да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните (зони между гората и откритите пространства) зони да не се почистват от храсти.

6. Южен гребенест тритон *Triturus ivanbureschi*

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Природозащитен статус: В България: ЗБР – Приложения II и III, Международен : IUCN – LC; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: От групата на големите гребенести тритони това е най-често срещаният вид у нас. Среща се почти в цялата страна, с изключение на долините на долните течения на река Дунав. Горната граница на разпространение на вида е 1500 m н.в.

Описание: Дължината на тялото достига 19 cm. Женските са по-едри от мъжките. През водната фаза гърбът е сиво-кафеникав с тъмнозелени (до почти черни) петна. Коремът е жълт до тъмнооранжев, с едри или дребни тъмни петна. От северния и дунавския гребенест тритон се различава по цвета на гушата, която е жълто-оранжева, с дребни черни петна (за разлика от другите, при които е тъмна до черна, с бели петънца). Мъжките са с висок, силно назъбен гребен, обикновено ясно отделен от опашния плавник. Опашката отстрани е със синкаво-белезникава ивица (при женските съвсем бледа). Клоаката при мъжките тъмна, при женските – оранжева. Пръстите са без или със слабо изразени плавателни ципи. През сухоземната фаза гърбът е почти черен (петната едва личат), понякога с тънка жълта линия. Южният, северният, дунавският и македонският гребенест тритон спадат към групата на големите гребенести тритони. Първоначално са смятани за един и същи вид, а по-късно са разделени като различни видове на база на някои генетични различия и не-значителни морфологични (външни) разлики. Поради това определянето им до вид от неспециалист може да бъде затруднено. Тъй като всички видове от групата на големите гребенести тритони, срещащи се в България, са включени в приоритетните за опазване видове в сертифицираните гори, за нуждите на горските стопанства е достатъчно дори само констатиране на представител от групата, без точното му определяне до вид.

Жизнена дейност: Активен е от края на март до началото на ноември. Размножителният период е през април–май, след което повечето тритони напускат водата. Оплодените яйца се залепват по подводните растения поединично се излюпват след около две седмици. Ларвите наподобяват възрастните тритони, но имат външни хриле от двете страни на главата. Метаморфозата настъпва след около три месеца, като хрилете изчезват, след което младите тритони напускат водата. Има случаи, в които мета-морфозата завършва на втората година и тогава ларвите остават да зимуват във водата. Храната се състои основно от безгръбначни, като червеи, охлюви, дребни рачета, насекоми, ларви и др. Прекарва зимата на сушата във вцепенено състояние, скрит под паднали листа, под камъни или в дупки, като често се събират голям брой тритони на едно и също място. Местата на зимуване обикновено са отдалечени до около 100 m от водоема.

Местообитания: Предпочита плитките и обраснали с водна растителност стоящи водоеми. Среща се в бавните течения на реки, разливи, напоителни и отводнителни канали, езера, блата и други застояли водоеми и техните околности.

Заплахи: Нараняване и убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч около водните басейни, където е регистрирано присъствието на вида и пресушаване на водните тела, използвани от вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

7. Червенокоремна бумка *Bombina bombina*

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Природозащитен статус: В България: ЗБР – Приложения II и III, Международен : IUCN – LC; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: Среща се в стоящите водоеми и долните течения на притоците на река Дунав, както и в реките Марица, Тунджа и техните притоци. Може да бъде открита също и южно от гр. Варна, както и в отделни находища в Странджа и по Южното Черноморие. Обитава предимно ниските части на страната с горна граница на разпространение до ок. 250 m н.в.

Описание: Малка жаба, достигаща на дължина 5 cm. Кожа-та на гърба е покрита с множество брадавички, всяка от които с една или няколко черни точки на върха. Главата е малка и заоблена. Очите са изпъкнали, а зеницата е със сърцевидна форма. Гърбът е кафяв до сиво-кафеникав, понякога с масленозелени нюанси до почти черен цвят. За разлика от жълтокоремната бумка, коремът е черен, с множеството бели кръгли петънца и по-големи жълто-оранжеви до яркочервени петна с неправилна форма. При улавяне често заема отбранителна поза, като извива гърба и крайниците дъгообразно нагоре, за да покаже коремната си страна. По този начин става видима ярката предупредителна коремна окраска.

Жизнена дейност: През деня често застава неподвижно на повърхността на водата с изпънати назад и широко разтворени задни крака, като подава главата си над повърхността, а тялото остава с лек наклон към дъното на водоема. Щом бъде подплашена, бързо отплува към дъното, където се скрива сред водораслите или се заравя в тинята. Активна е предимно през светлите часове на денонощието, през брачния период и през голяма част от нощта. Силно привързана е към водата, затова се храни предимно с водни организми, като в менюто и влизат ларви на комари, малки червеи, охлюви, бръмбарчета, насекоми и др. Размножителният период е от края на април до май. Женската снася от 80 до 300 яйца. Те се прикрепят към водни растения или към камъчета и други повърхности най-често поединично или на малки групи (до 20–30 броя). Подвижността на малките жабки е голяма, което подпомага бързото разселване на вида. Зимува на сушата между камъни или под падналите листа.

Местообитания: Предпочита по-бистри води в сравнение с жълтокоремната бумка, но може да бъде открита и в замътнена вода. Обитава реки, езера, язовири, блата и канали, локви, наводнени коловози по черни пътища, временни изкопи и други временно образуващи се водни площи.

Заплахи: Нараняване и убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч около водните басейни, в които е регистриран вида. Пресушаване на водните тела, използвани от вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Списък на индикаторните видове за тази ВКС с техните минимални концентрации в България са посочени в *Приложение 2* към ръководството, като там са посочени и праговете им стойности поотделно за всеки вид. Когато в една гора има значимо постоянно или временно съсредоточаване на видове или е убежище от критична важност, съгласно изискванията на *Приложение 2* към ръководството, тогава гората е ГВКС.

Критична концентрация:

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" са установени два вида с критични концентрации.

1. Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) - в подотдели [REDACTED]. Зона за спокойствие - 300 м около местата за нощувка. Попада в Защитена Местност "Нощувка на малък корморан – Пловдив" със следните режими:

ЗАПЛАХИ:

- Намаляване на площта на местообитанията на видовете и техните популации в резултат на човешка намеса;
- Нарушаване на естественото състояние на местообитанията на видове.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

- Забранява се изсичане и опожаряване на дървета. Не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 200 м около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. В радиус от 300 м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.04 – 01.08.

- Забранява се добив на пясък и други инертни материали, с изключение на добив съгласно издадените до влизането на тази заповед в сила разрешителни от Басейнова дирекция за управление на водите - Източно-Беломорски район, Пловдив.

- Забранява се ловуването.

- Забранява се строителство, с изключение на хидротехнически съоръжения за осигуряване проводимостта на реката, инфраструктурни съоръжения с национално значение, както и ремонт и поддръжка на съществуващата инфраструктура.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на местообитанията и ежегоден мониторинг на състоянието им.

2. Токовища на Глухар (*Tetrao urogallus*) в следните отдели: [REDACTED]

ЗАПЛАХИ:

1. Браконьерство.
2. Нарушаване на спокойствието по време на токуването.
3. Наличие на горско стопанския и туристическа дейност по време на токуването.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

- В идентифицираните токовища да не се извеждат сечи.

- Да не се допуска събирането на горски плодове и билки в периода на токуване, мътене и отглеждане на малки.

- В радиус от 500 м при токуващи 2-5 мъжки и 700 м при токуващи повече от 5 мъжки, от центъра на токовището да не се извеждат голи сечи, реконструкции, застрояване, прокарване на пътища и други дейности водещи до промяна в ландшафта.

- Да се ограничат посещенията от туристи в районите на токуване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегоден мониторинг на птиците в периода на токуване.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. Непокътнати горски ландшафти, големи екосистеми на ниво ландшафт и мозайки от екосистеми с глобално, регионално или национално значение, в които съществуват жизнени популации на повечето естествено срещащи се видове в естествените им модели на разпространение и обилие.

Гори, които съдържат жизнеспособни популации на повечето или всички местни видове, трябва да имат голяма площ и да са сравнително неповлияни от човешка дейност и с ниско ниво на фрагментация (% незалесени територии). Целта на определяне на тази консервационна стойност е да бъдат включени типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от съответния горско-растителен район.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие.

Съгласно Ръководството за определяне на ГВКС към ВКС 2 в обхвата на ТП "ДГС - Пловдив" (по ГСП 2019) попадат следните отдели: **1-6, 148-151, 153-156, 164-315, 317-332, 361-364, 366-367, 372, 374-384, 474, 476-495, 497-576, 578-604, 612-613**

ЗАПЛАХИ:

1. Намалване на лесистостта на ТП "ДГС - Пловдив".
2. Намалване на процента на ГФС.
3. Премахване на мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
4. Изкуствено залесяване на естествени открити пространства.
5. Антропогенна фрагментация на територията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на лесистостта на територията.

2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.

3. Не по-малко от 5% гори от основно представените горскодървесни видове на територията на горскостопански единици или части от тях, включени във ВКС 2, трябва да бъдат отделяни за превръщане в гори във фаза на старост (Old-growth forests).

4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.

5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.

6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав на насажденията освен в случаите когато:

6.1. След големи природни нарушения територията е оставена на естествената сукцесия.

6.2. Целта на стопанисването на насаждението е възстановяване на коренни видове.

7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. В определените по ВКС 2 територии да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение, с изключение на ДЛС.

8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятията за контрол на ерозионни процеси.

9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващата фрагментация е под определения граничен процент. При планирането на пътища и инфраструктура, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на живите организми – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и размер на територията.

2. Мониторингът се извършва всяка година по документи. Да се използват действащите горскостопански планове, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, и т.н.

3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.

4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, влияещи директно или индиректно върху някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини и кариери, неустойчиво земеделие и др.

5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми, местообитания или рефугии.

ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на *Приложение 4* към Националното ръководство. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (ГФС, Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ГСП на ТП "ДГС - Пловдив". Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към *Приложение 4* на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ТП "ДГС - Пловдив" са идентифицирани 13 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.2116 Dacio-Moesian ash-alder woods

Смесени крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша (*Alnus glutinosa*). На места едификатори и съедификатори са бялата елша (*Alnus incana*), източният чинар (*Platanus orientalis*) и обикновеният ясен (*Fraxinus excelsior*). Участват още различни видове върби, най-често трошлива върба (*Salix fragilis*) и бяла върба (*S. alba*). Този тип галерийни гори се срещат по-често в ниския планински пояс и рядко в средния планински пояс. Развиват се върху влажни до мокри, спорадично заливани, отцедливи и проветриви почви. В тревната покривка най-често се срещат *Aegopodium podagraria*, *Carex remota*, *C. sylvatica*, *Circaea lutetiana*, *Cirsium appendiculatum*, *Equisetum* spp., *Filipendula ulmaria*,

Galium aparine, *Impatiens noli-tangere*, *Lycopus europaeus*, *Lythrum salicaria*, *Myosotis scorpioides*, *Ranunculus repens*, *Rumex sanguineus*, *Scirpus sylvaticus*, *Stellaria media*, *S. nemorum*, *Urtica dioica* и др. Смесените крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша се отличават от съобществата с доминиране и участие на този вид в низините и в долните течения на големите реки. В тях участието на увивни растения и термофилни видове е силно ограничено. Заливанията са редки и краткотрайни поради по-големия наклон и по-тесните крайречни долини. В по-високите части на планините, галериите с преобладаване на черна елша отстъпват място на галериите с преобладаване на бяла елша и участие на по-голям брой видове с бореален произход (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в ЗБР и в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "уязвимо местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в отдел 605 - ф.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Това са съобщества които имат изключително важна защитна и противоерозионна роля и естетическа стойност. Поради факта, че са гранични екосистеми, те оказват благотворно влияние върху водните екосистеми посредством регулация на температурния режим и създаване на нови местообитания.

През последните десетилетия тези гори са обект на засилено негативно антропогенно влияние в резултат на изискванията за почистване на речните корита, които на много места се изпълняват не с оглед осигуряване на нормален воден отток на реките, а с явно комерсиална цел. Това на практика води до унищожаване на тези изключително важни за речните екосистеми гори.

За да бъдат запазени е необходимо **в тези гори да се спре всякаква дейност с изключение на санитарни сечи за отстраняване на част от сухите дървета**. При това мероприятие все пак трябва да се осигури и запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н

При необходимост от прилагане на мероприятието "почистване на речните корита" да се дефинират конкретни параметри на намесата. Допустимо е да се премахват само дървета в рамките на речното легло, които при екстремни нива на водите има реална опасност да създадат условия за задръстване и/или пречат на речния отток.

Да се извърши инвентаризация на териториите, заети от този тип местообитания. На местата където тези горски екосистеми са изчезнали или деградирали е необходимо да се приложат възстановителни мерки, които могат да включват възстановяване на нарушен хидрологичен режим, подпомагане естественото възобновяване на местните видове (черна и бялата елша, източен чинар и обикновен ясен) и изкуствено залесяване с местни видове.

Не се допуска трансформация на тези гори в интензивни култури.

Необходимо е да се предприемат мерки за подобряване охраната на горите и преустановяване на незаконните сечи на крайречни дървета.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н.

Въвеждане на забрани за редуциране на площите на този тип местообитания с цел инфраструктурни и други проекти, увеличаване на земеделските земи и т.н.

G1.3155 Rhodopide Mediterranean poplar galleries

Крайречни гори, срещащи се в равнините и низините с преходно-континентален климат в Южна България. Заемат тесни ивици от поречието на по-големите реки (Марица, Тунджа, Струма, Места, Велека и др.) и техните притоци. Развиват се върху богати алувиални (наносни) почви. Характерни са периодични пролетни заливания с различна продължителност. Основни едификатори са бялата (*Populus alba*), черната топола (*P. nigra*), бялата (*Salix alba*) и трошливата върба (*S. fragilis*). Срещат се също черна елша (*Alnus glutinosa*), по-рядко полски бряст (*Ulmus minor*), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), източен чинар (*Platanus orientalis*) и летен дъб (*Quercus robur*). Характерно е и присъствието на увивни растения – хмел (*Humulus lupulus*), повети (*Clematis vitalba*, *C. viticella*), бръшлян

(*Hedera helix*), къпини (*Rubus* spp.), гръцки гърбач (*Periploca graeca*), обикновено чадърче (*Calystegia sepium*), горска лоза (*Vitis sylvestris*). Местообитанието в повечето случаи е подложено на антропогенен натиск в резултат от създаване на високопродуктивни хибридни тополови култури. В тревно-храстовия етаж обликът се определя от голям брой подвижни видове и антропофити, като *Aegopodium podagraria*, *Aristolochia clematidis*, *Berula erecta*, *Bidens tripartita*, *Bromus sterilis*, *Chelidonium majus*, *Galium aparine*, *Heracleum ternatum*, *Parietaria erecta* (= *Parietaria officinalis*), *Solanum dulcamara*, *Urtica dioica* и др. Върбово-тополовите галерии в Южна България се отличават от крайречните върбово-тополови гори в Северна България по наличието на повече видове с южен произход като *Bryonia alba*, *Clematis flammula*, *C. viticella*, *Parietaria erecta*, *Periploca graeca*, *Platanus orientalis*, *Salix xanthicola*, *Tamarix tetrandra* и др. (Димитров и Ташев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания (Бисерков и др. /ред./ 2011) с категория "уязвимо местообитание".

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" са установени в следните отдели: подотдели 20 - д, ф, ц, ч, ш, ю; подотдели 163 - д, м, н, т; подотдел 610 - б.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Същите като при G1.2116 Dacio-Moesian ash-alder woods по-горе.

G1.6921/G1.6931 Southeastern Moesian and Balkan Range acidophilous beech forests

Гори с преобладание на бук, разположени на бедни кисели и влажни почви. Местообитанието включва ацидофилни широколистни и смесени широколистно-иглолистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Развиват се на сравнително бедни (понякога ерозирани), кисели кафяви светли горски почви и ранкери, формирани главно върху диорит, гранит, риолит, пясъчници, кристалинни шисти и др. Заемат най-често стръмни склонове с различни изложения - както сенчести, така и слънчеви. Имат голям вертикален диапазон - от 700 до 1700 m надм. вис. В долната част на този диапазон (700-1100 m надм. вис.) горите са монодоминантни букови и смесени широколистни със сравнително голямо участие на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и зимен дъб (*Quercus dalechampii*), а на места и на бяла бреза (*Betula pendula*). На по-големи надморски височини (1300-1700 m надм. вис.) обикновеният бук формира както чисти, така и смесени гори с обикновена ела (*Abies alba*) и обикновен смърч (*Picea abies*). Единично участие имат офиката (*Sorbus aucuparia*), трепетликата (*Populus tremula*), бялата бреза и белият бор (*Pinus sylvestris*). Ацидофилните букови гори имат добре развит тревен синузий с преобладаване на видове, чието разпространение е свързано с кисели почви. В някои съобщества се формира мъхова покривка. В синтаксономично отношение ацидофилните букови гори се отнасят към клас *Quercus-Fagetum*, разред *Fagetalia sylvaticae* и съюз *Luzulo-Fagion*. На територията на ТП "ДГС - Пловдив" са представени **типичните ацидофилни букови гори от асоциация *Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae***.

Към този подтип се отнасят голяма група ацидофилни букови гори, с широко разпространение в България - Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Западни Родопи, Врачанска планина, Васильовска планина и Беласица. Развиват се най-често в диапазона 1000-1500 m надм. вис. и заемат предимно стръмни склонове с различни изложения. Почвите са сравнително плитки и бедни кисели кафяви горски ненаситени, ранкери, и по-рядко кафяви горски наситени. Константни и доминиращи видове са *Luzula luzuloides* и *Deschampsia flexuosa*. Други често срещани видове са *Calamagrostis arundinacea*, *Hieracium murorum* gr., *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*. В отделни фитоценози доминанти и субдоминанти са *Bruckenthalia spiculifolia*, *Calamagrostis arundinacea*, *Juniperus communis*, *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Veronica officinalis*, както и някои мъхове - *Leucobrium glaucum*, *Pleurozium schreberi*, *Polytrichum juniperinum* и др. (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "уязвимо местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в отдели: подотдел 221 - в; подотдели 224 - г, д; подотдел 227 - е; подотдел 286 - и1; подотдел 288 - е; подотдел 297 - с; подотдели 309 - б, д, н; подотдели 550 - а.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.6922/G1.6923/G1.6932/G.6933 Southeastern Moesian and Balkan Range neutrophile beech forests

Неутрофилните букови гори са най-разпространените в България букови гори. Формирани са на относително по-големи надморски височини от около 700 до около 1800 (2100) m при типичен планински климат. Заемат предимно северни склонове, долове и клисури. Почвите са неутрални, слабо кисели или слабо алкални, богати на хранителни вещества, влажни кафяви горски (*Eutric*, *Dystric* и *Mollic Cambisols*). Тези гори се развиват при среден хидротермичен режим и се характеризират с участието на редица бореални и средноевропейски видове, което ги прави сходни със средноевропейските букови гори. Преобладаващ дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*), който понякога в по-ниските части формира смесени широколистни гори с участие на *Acer heldreichii*, *A. pseudoplatanus*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Populus tremula*, *Sorbus aucuparia*, *Ulmus glabra*, а в по-високите части на планините образува смесени широколистно-иглолистни гори с *Abies alba*, *Picea abies* и *Pinus sylvestris*. Храстов етаж обикновено не се формира, но сравнително постоянно участие имат *Daphne mezereum*, *Lonicera xylosteum*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*. Мезофилните букови гори се отличават с богат и разнообразен по флористичен състав и обилие тревен етаж в сравнение с останалите букови гори в България. Доминиращи видове най-често са *Anemone nemorosa*, *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum*, *Lamium galeobdolon*, *Sanicula europea*, *Melica uniflora*.

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" неутрофилните букови гори са представени от следните подтипове:

Типични неутрофилни букови гори (асоциация *Asperulo-Fagetum*). Типичните неутрофилни букови гори са най-разпространения тип букови гори в България. Заемат главно средната част на буковия пояс в диапазона 1000-1500 m надм. вис. в Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Беласица, Родопи, Рила, Пирин, Руй планина, Влахина, Конявска, Васильовска планина и Микренски възвишения. Отличават се със сравнително ниско покритие на тревния синузий, в който най-често доминират *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum* и *Mycelis muralis*.

Мезофитни букови гори върху сравнително бедни почви (асоциация *Festuco drymejae-Fagetum*). Този подтип включва гори върху бедни до средно богати, добре запасени с влага кафяви горски почви и сенчести склонове с надморска височина от 600 до 1500 m. Етажът на дърветата, в който често пъти субедификатори са *Carpinus betulus* и *Quercus dalechampii*, е със сравнително по-ниско покритие. По-високата почвена влажност определя участието на мезохигрофити като *Eupatorium cannabinum* и *Prunella vulgaris*. Основен доминант е *Festuca drymeja*. Постоянно присъствие имат също *Galium odoratum*, *Prenanthes purpurea* и *Rubus hirtus* (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011)..

Местообитанието на територията на ТП "ДГС - Пловдив" е установено в отдели: подотдели **186** - а, е, к; подотдели **187** - а, б, ж, и; подотдели **188** - о, п; подотдели **189** - и1, л1; подотдели **190** - м, н; подотдели **191** - а, е, з, о, п, р, т, у; подотдел **192** - а, б; подотдели **193** - а, б; подотдел **194** - с; подотдели **195** - о, п, ц, и1; подотдели **196** - б, в, г, ж, ш; подотдел **202** - я; подотдели **206** - а, в, г, д, ж; подотдел **207** - а; подотдел **208** - к; подотдел **209** - а; подотдели **210** - а, б, в, г, д, о; подотдели **212** - в, ж, з; подотдел **213** - б; подотдели **214** - в, е, к, п; подотдели **216** - д, к, т; подотдели **219** - ж, о; подотдел **220** - ж; подотдели **222** - ж, л; подотдели **223** - д, з, и, л, р; подотдел **225** - з; подотдели **226** - б, д; подотдели **227** - б, в, ж; подотдел **228** - а; подотдели **229** - в, н, п; подотдели **231** - б; подотдели **232** - г, ж; подотдел **233** - а; подотдели **235** - а, в, д; подотдели **236** - в, г; подотдел **238** - а; подотдели **239** - б; подотдели **240** - г, е, ж; подотдели **241** - а, б, г; подотдели **242** - б, п; подотдели **243** - м; подотдел **244** - а; подотдел **253** - а; подотдел **254** - д; подотдел **256** - г; подотдел **265** - п; подотдели; **267** - г, д, ж; подотдели **268** - з, и, к, л, м, о, п; подотдели **269** - т, а1; подотдели **270** - ф; подотдели **271** - р, ф; подотдели **272** - ш; подотдели **273** - е, з; подотдели **274** - я, д1, з1; подотдели **275** - ж, у, б2; подотдели **276** - б, г, ж; подотдели **277** - а, в, г; подотдели **279** - а, к; подотдели **280** - с1, я1; подотдели **281** - з; подотдели **282** - х, щ; подотдели **283** - а, з, к, ц1; подотдели **284** - а, д, е, з; подотдели **286** - ж1, о2, х2, ж3; подотдели **287** - е, л, с; подотдели **289** - а, е; подотдели **291** - б1, в1, ж1; подотдел **293** - х2; подотдели **294** - е, ж, у, х, а1, д1; подотдел **297** - я; подотдел **299** - у; подотдел **302** - б; подотдел **311** - а; подотдели **313** - б, г, д, е, ж; подотдел **314** - ч; подотдел **372** - н; подотдел **374** - в; подотдели **497** - а, б, ж; подотдели **498** - з, х, я; подотдели **499** - а, б, г, д, е, ж, з; подотдели **500** - а, е, и; подотдели **501** - а, б, д, е; подотдел **503** - а; подотдели **505** - а, ж, п; подотдели **506** - а, г, е; подотдели **508** - а, г; подотдел **509** - в; подотдели **510** - в, ж; подотдели **512** - а, г; подотдел **513** - е; подотдел **514** - в, е, ж; подотдели **516** - з, п, х; подотдели **517** - а, б, д; подотдели **518** - а, и; подотдели **519** - а, ж, н; подотдели **520** - б, в, ж, с; подотдели **521** - м, ц; подотдели **522** - ж, з, н; подотдел **524** - и; подотдел **525** - в; подотдел **526** - а; подотдели **527** - а, б; подотдели **528** - е; подотдели **529** - г; подотдели **530** - а; подотдели **531** - а, з1; подотдели **532** - в, к, м, н, п; подотдели **533** - г, ж, л, п; подотдел **534** - б; подотдели **535** - б, в; подотдели **536** - м, н, п, р; подотдели **537** - з, к; подотдели **538** - б, и; подотдели **539** - а, г, д; подотдели **540** - а, л, о; подотдели **541** - в, ж; подотдели **543** - а, г, е, з, и, н, т, у, ц; подотдели **544** - б, з, л, м, р, с; подотдели **546** - а, в, д; подотдели **548** - е, к; подотдел **549** - в; подотдел **550** - к; подотдели **551** - а, е, ж, и, к, м; подотдели **552** - а, д, и; подотдел **554** - в; подотдели **555** - а, в; подотдели **556** - а, б, г, е; подотдели **557** - б, в; подотдели **558** - а, б, ж; подотдели **559** - г, д, и; подотдел **560** - ч; подотдел **561** - н; подотдели **562** - в, е; подотдели **563** - а, в; подотдели **564** - б, и, к, н, о1; подотдел **565** - д; подотдели **566** - а, б; подотдел **568** - г; подотдел **569** - и, к; подотдели **570** - н, о, и1, к1, р1, щ1; подотдели **571** - м, ф, х.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Условията в тези гори позволяват прилагане на разнообразни лесовъдски системи, които трябва да осигурят тяхното структурно разнообразие и разнообразието на фази на развитие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура, която ще осигури по-голямо разнообразие от местообитания и ще спомогнат за запазването на дендрологичното разнообразие. Препоръчително е да се избягва прилагане на краткосрочно-постепенни сечи, тъй като това води до формиране на едновъзрастни млади насаждения с хомогенна структура. Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествени им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на

естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали "фаза на старост" (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.661 Middle European dry-slope limestone beech forests

Ксеротермофилни гори, развиващи се върху варовити, често плиткочувни почви от типове лесивирани файоземи и рендзини. Основен дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). В състава на дървесния етаж участват още *Tilia tomentosa*, *T. cordata*, *Carpinus betulus* и *C. orientalis*. Храстовият етаж е изграден от *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Fraxinus ornus* и *Ligustrum vulgare*. В тревния етаж участват видове, характерни за термофилните дъбови гори (*Brachypodium pinnatum*, *Lathyrus niger*, *Mycelis muralis*, *Physospermum cornubiense*). Характерен белег е и участието на видове от сем. *Orchidaceae* (*Cephalanthera* spp., *Dactylorhiza cordigera*, *Epipactis* spp., *Neottia nidus-avis*, *Orchis pallens*) (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в отдели: подотдел **164** - л; подотдели **165** - и, л; подотдели **166** - е; подотдел **167** - г; подотдели **169** - к; подотдели **202** - б; подотдели **203** - м, с; подотдел **482** - нЗ; подотдели **493** - п, т, у, ф, х; подотдели **495** - з; подотдели **603** - в, г, з.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези горски екосистеми са се адаптирали към условията на средата, но очакваното бъдещо засушаване на климата може усложни ситуацията в тях. Потенциален проблем при извеждане на сечи е по-голямата вероятност от зачимяване при равномерно отваряне на склопа. Тъй като част от тези гори растат на терени с ниска продуктивност, за всяко конкретно насаждение се изисква да се направи оценка на производствените цели. При стопанисването им е необходимо да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие. Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи. Да не се извършват голи сечи и реконструкции. Отгледните мероприятия в стопанисването на млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни. При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.69 Thermophilous Moesian beech forests

Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). Срещат се предимно в предпланините, ниските планини и долните части на високите планини в диапазона от 100 до 1300 m надм. вис. при условия на умерено-континентален и преходно-континентален климат. Заемат главно сенчести изложения и участъци в доловете с относително по-висока въздушна и почвена влажност. Почвите са кафяви горски и по-рядко канелени горски и рендзини. Мизийските букови гори се отличават с термофилен характер, подчертан чрез присъствието на видове от съседно разположените дъбови, липови, габъррови и др. широколистни гори. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, мизийският бук формира смесени гори с участие най-вече на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и обикновен горун (*Quercus dalechampii*). В по-ниските участъци съедификатори са предимно дървесни видове с южен произход и разпространение - *Acer hyrcanum*, *Corylus colurna*, *Ostrya carpinifolia*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Sorbus torminalis* и *Tilia tomentosa*. Храстов етаж обикновено не е формиран. По-често се срещат единични храсти от *Cornus mas*, *Crataegus monogyna*, *Rosa arvensis*, *Rubus hirtus*, *Ruscus aculeatus*, *R. hypoglossum*. Общото покритие на тревния етаж варира в широки граници в зависимост от покритието на дърветата и се характеризира с мозаична структура. Най-често се формират микрогрупировки с преобладаване на следните видове: *Arenaria agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Luzula forsteri*, *Melica uniflora* и *Sanicula europaea*. Други видове с висока срещаемост са *Dryopteris filix-mas*, *Hedera helix*, *Lamium galeobdolon*, *Melissa officinalis*, *Mycelis muralis*, *Piptatherum virescens*, *Polygonatum latifolium*, *P. odoratum*, *Potentilla micrantha*, *Sanicula europaea*, *Tamus communis*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana* и *V. riviniana*. Присъствието на *Glechoma hederacea*, *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger* и *Physospermum cornubiense* е указателно за термофилния характер на този тип букови гори. Характерен е и пролетният синузий от *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger*, *Physospermum cornubiense* и др. (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в отдели: подотдели **170** - б, в, и; подотдели **182** - л; подотдел **188** - и; подотдели **189** - ж, к, л, с, д1, н1, о1; подотдел **190** - а; подотдели **194** - г, д, о, ю; подотдели **198** - п, ч; подотдели **201** - а, я, г1; подотдели **204** - щ; подотдели **205** - г; подотдели **209** - м; подотдел **211** - с; подотдели **215** - к; подотдели **219** - а, в, к1, м1; подотдели **220** - а; подотдели **221** - а; подотдел **222** - а; подотдели **223** - б, с; подотдел **225** - а; подотдели **226** - в; подотдел **227** - а; подотдели **228** - з; подотдел **229** - и; подотдел **231** - и; подотдел **266** - к; подотдели **269** - с, ю; подотдели **285** - г, е, ж, з, и, м, н; подотдел **286** - б, н1; подотдели **288** - а, л; подотдели **290** - б1, в1; подотдели **291** - р, ю; подотдел **293** - к3; подотдели **296** - а, с; подотдели **297** - т, ф, н1; подотдели **298** - а, в, д, н; подотдели **299** - а, е, з, ч1; подотдел **300** - ж, л, и1; подотдели **309** - м, р, с; подотдели **311** - г, ж; подотдел **312** - б; подотдели **313** - п; подотдели **482** - ж3; подотдели **497** - е; подотдели **502** - и; подотдели **504** - в, г; подотдели **507** - а, з; подотдели **510** - д, е; подотдел **513** - щ; подотдели **515** - и, ю, н1, р1, ц1, ш1; подотдели **517** - т, у1, ч1, ю1, г2, з2, п2, и3, щ3; подотдел **521** - ш; подотдел **523** - ц; подотдел **530** - ж; подотдел **537** - г; подотдели **542** - а, о, р, с; подотдел **548** - б; подотдел **550** - д; подотдели **562** - а, з; подотдели **564** - ж, л, м, п; подотдели **565** - б; подотдели **567** - а; подотдели **568** - а, б, в; подотдели **569** - в, у, м1, о1; подотдели **570** - е, з, р; подотдели **571** - д, ж; подотдели **572** - ч, я, в1, г1.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези горски екосистеми са се адаптирали към не толкова благоприятните условия на средата, но очакваното бъдещо засушаване на климата може усложни ситуацията в тях. За насажденията, които растат на терени с ниска продуктивност, се изисква да се направи оценка на производствените им цели.

Поради граничните условия на месторастенето част от тези насаждения имат смесен характер. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, букът формира

смесени гори с участие най-вече на обикновения габър и горунът. В по-ниските участъци съедификатори са предимно дървесни видове като хиркански клен, воден габър, цер, благун, сребролистна липа и брекина. При стопанисването на тези гори е необходимо да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие. Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи. Да не се извършват голи сечи. Не се препоръчва изкуствено възобновяване, особено с нетипични за района и/или езотични видове. Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията. При възстановяването на такива територии трябва да се използва възможността за увеличаване участието на пионерни и светлолюбиви видове характерни за региона.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали "фаза на старост" (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.7C1 [*Ostrya carpinifolia*] woods

Съобщества с участие на воден габър (*Ostrya carpinifolia*). Водният габър формира както горски, така и храстови съобщества предимно на скалисти варовикови и по-рядко на силикатни терени в Южна България и фрагментарно по северните склонове на Стара планина. В състава им участват както термофилни видове, някои от които с предимно южен произход и разпространение, така и мезофилни видове, характерни за букови, габърви и горуннови гори (*Acer hyrcanum*, *Aremonia agrimonoides*, *Brachypodium pinnatum*, *Carpinus betulus*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygria*, *Cotoneaster nebrodensis*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus ornus*, *Haberlea rhodopensis*, *Hedera helix*, *Luzula luzuloides*, *Melica uniflora*, *Mercurialis perennis*, *Poa nemoralis*, *Polypodium vulgare*, *Quercus dalechampii*, *Tamus communis* и др.). На територията на ТП "ДГС - Пловдив" съобществата на водния габър, отговарящи на характеристиките на местообитанието се срещат главно на стръмни склонове и по-рядко в дълбоки влажни дерета в пояса на мезофилните габърви и букови гори (Русакова и Ташев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "уязвимо местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в отдели: подотдел **168** - и, м; подотдели **169** - е, и; подотдели **177** - е; подотдел **291** - в; подотдели **482** - щ, в1.

Родопски силивряк (*Haberlea rhodopensis*), снимка: Нели Арабаджиева

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези гори са разположени на бедни и средно богати месторастения върху стръмни части и сипеи при ксеротермични условия и са със сравнително ниска продуктивност. Това са относително чувствителни растителни съобщества, които са се приспособили към условията на месторастенето и в тази връзка всяка неосъобразена с условията на средата лесовъдска намеса може наруши равновесието в системата. Еволюционната стратегия на водния габър му позволява бързо да заема освободени площи и при извеждане на гола или постепенна възобновителни сечи може да измести другите дървесни видове.

В зависимост от начина по който са възникнали насажденията, доминирани от воден габър, те може да се разглеждат като пионерни съобщества или като резултат от неблагоприятна вторична сукцесия. Тъй като преобладаващата част от насажденията са разположени на много стръмни скалисти терени и имат изключителна защитна функция, в тях не се препоръчва провеждането на горскостопански мероприятия. Ако се вземе решение за стопанисване на тези гори, то лесовъдските мероприятия трябва да се провеждат с внимание към отделното дърво и биогрупа. Не трябва да се прилагат голи и краткосрочно-постепенни възобновителни сечи.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н.

G1.7C41 Silver lime woods

Гори с ясно изразено доминиране на сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), възникнали предимно вторично на мястото на дъбови гори. Освен основният вид, в дървесния етаж участват *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Quercus cerris*, *Q. robur*, *Quercus frainetto*, *Q. petraea* agg., *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *A. tataricum*, *Sambucus nigra*, *Sorbus torminalis*, *Tilia cordata*. В липовите гори няма развит храстов етаж. В някои съобщества сравнително често се среща *Staphylea pinnata*, Други храстови видове, които участват в състава на липовите гори, са *Berberis vulgaris*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Ligustrum vulgare*, *Viburnum lantana*. Тревната покривка е с ниско покритие, като по-често се срещат *Arum maculatum*, *Buglossoides purpureoerulea*, *Dactylis glomerata*, *Hedera helix*, *Geum urbanum*, *Melica uniflora*, *Melittis melissophyllum*, *Ruscus aculeatus*, *Ruscus hypoglossum*, *Asperula taurina*, *Carex pilosa*, *Cephalanthera damassonium*, *Lilium martagon*, *Limodorum abortivum*, *Platanthera chlorantha*, *Stellaria holostea* и др. Характерно е масовото развитие на пролетни ефемероиди (*Anemone ranunculoides*, *Convallaria majalis*, *Corydalis bulbosa*, *C. solida*, *Ranunculus ficaria*, *Gagea minima*, *Galanthus elwesii*, *Helleborus odorus*, *Isopyrum thalictroides*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Polygonatum latifolium*, *Pulmonaria officinalis*, *Scilla bifolia*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana*), които на места формират кратковременен етаж с покритие до 80 (Цонев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в отдели: подотдел 170 - ж.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Лесовъдските мероприятия трябва да подпомагат създаването на смесени насаждения и да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи, тъй като те няма да осигурят условия за възобновяването на всички желани дървесни видове. Особено внимание трябва да се обърне на запазването и увеличаването на участието на дъбовете в състава на насажденията. Необходимо е, отгледните мероприятия да се извършват навреме, за да се подобри устойчивостта и качествените показатели на младите насаждения както и да се контролира видовия състав.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

Необходимо е да се прилага строг контрол при събирането на цветовете за стопански цели и недопускане сеч на клони и цели дървета за тази цел.

G3.16 Moesian [*Abies alba*] forests

Горите от обикновена ела (*Abies alba* subsp. *alba*) имат ограничено разпространение в планините на България. Вертикалната им амплитуда е повече от 1500 m (450-2000 m надм. вис.), като оптимумът им на развитие е между 1000 и 1700 m надм. вис. Заемат най-често долните части на склонове със северно изложение в падини и дълбоки долове, където овлажнението на почвите и въздуха е относително високо. Скалната основа е по-често силикатна, рядко алкална. Еловите гори се развиват най-често върху дълбоки, влажни, богати и много богати, кисели и слабо кисели, добре дренирани и аерирани кафяви горски почви и тъмноцветни планинско-горски почви. Извън тези оптимални характеристики на местообитанията, елата расте при различни топографски, климатични, хидроложки, петрографски и почвени условия, които намират израз в голямото разнообразие във флорния състав на отделните фитоценози.

Монодоминантните гори на обикновената ела все повече се превръщат в изчезващи реликтни фитоценози. По-широко разпространение имат смесените гори, като най-често в тях освен обикновена ела участват още обикновен смърч (*Picea abies*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Съотношението между трите вида се мени в различни етапи от тяхната синдинамика. Освен смърч и бук, съедификатори на елата значително по-рядко са белият (*Pinus sylvestris*) и черният бор (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*), бялата (*Pinus peuce*) и черната мура (*Pinus heldreichii*), обикновеният явор (*Acer pseudoplatanus*) и др. Храстов етаж липсва, спорадично се срещат *Corylus avellana*, *Daphne mezereum*, *Lonicera nigra*, *L. xylosteum*, *Rosa pendulina*, *Rubus idaeus*.

В тревния етаж доминират видове, характерни за европейските широколистни мезофилни гори: *Aegopodium podagraria*, *Athyrium filix-femina*, *Cardamine pectinata*, *Dentaria bulbifera*, *Dryopteris filix-mas*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Glechoma hederacea*, *Lamium galeobdolon*, *Mycelis muralis*, *Sanicula europaea* и *Soldanella chrysostricta*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Oxalis acetosella*, *Vaccinium myrtillus*, *Rhytidadelphus triquetrus* и др.

Монодоминантните и смесени с черен бор, смърч и черна мура гори от обикновена ела, развиващи се върху варовикови субстрати, имат ограничено разпространение в Средните Родопи и Славянка. В приземния синузий характерни видове са *Aquilegia vulgaris*, *Corallorhiza trifida*, *Daphne laureola*, *D. oleoides*, *Epipogium aphyllum*, *Haberlea rhodopensis*, *Hepatica nobilis* и *Rubus saxatilis* (Димитров и Рускова 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том. 3 Природни местообитания с категория "застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011)

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в отдели: подотдел 231 - д; подотдели 232 - в; подотдели 233 - б, в, д; подотдели 234 - а, б, е; подотдел 235 - б; подотдел 236 - д; подотдели 239 - в, г; подотдели 242 - а, н, р; подотдел 322 - у; подотдел 520 - н; подотдели 521 - а, г; подотдел 548 - з.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Елата е много подходящ вид за прилагане на изборните форми на стопанисване и сечи с дълъг възобновителен период, които да осигурят неравномерна пространствена структура на насажденията. Прилагането на краткосрочно-постепенна сеч трябва да се ограничи с изключение на случаите, когато целта е постигане на разнообразие на местообитания на ниво ландшафт. Отгледните мероприятия трябва да се извършват своевременно за да се подобри устойчивостта и продуктивността на младите насаждения.

При планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на еловите гори. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали "фаза на старост" (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи, острови на старостта, зони на спокойствие и т.н.

G3.1E1 Southeastern Moesian [*Picea abies*] forests

Горите от смърч са доминиращи в иглолистния горски пояс в планините на България. Най-големи площи заемат в Родопите, Рила, Пирин, по-ограничено се срещат в Западна и Средна Стара планина, Витоша и Осоговска планина. Основното развитие на смърчовите фитоценози е между 1500-1600 и 1900-2100 m надм. вис. В затворени котловини и дълбоки долини, главно в Родопите, където се наблюдават температурни инверсии, се създават условия за развитие на смърчови фитоценози и при 1200 m надм. вис. Формите на релефа, надморската височина, изложението, основната скала и почвите не са строго определящи за развитието на смърчовите гори, но имат съществено значение за флористичния им състав и продуктивността им. Предпочитани са северните изложения и заравнените терени или склоновете с умерен наклон. Основните скали и почвите са кисели. Към горната граница на гората почвите са тъмноцветни планинско-горски, а на по-малка надморска височина - кафяви горски. Рядко (главно в Средните Родопи) смърчови монодоминантни и полидоминантни гори се развиват и на варовити, хумусно-карбонатни почви. Поради високия склоп на голяма част от смърчовите гори, в тях почти не се развива храстов, а в някои случаи и тревен етаж.

В долната част на разпространението си (1200-1800 m надм. вис.) горите от обикновен смърч по-често са смесени с участие на обикновена ела (*Abies alba*), бял бор (*Pinus sylvestris*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). В тревния етаж участват както видове, характерни за европейските широколистни мезофилни гори, така и видове, характерни за иглолистните бореални гори - *Dentaria bulbifera*, *Epilobium montanum*, *Festuca drymeja*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Oxalis acetosella*, *Rhynchospora triquetrus*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica urticifolia*, *Viola reichenbachiana*. Тези гори се отнасят към подсъюз *Abieti-Piceenion* и асоциация *Veronico urticifoliae-Abietum* (Рускова и Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том. 3 Природни местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в следните отдели: подотдел **244** - з; подотдели **248** - а, б, в, к; подотдел **250** - б; подотдел **251** - а; подотдел **252** - г; подотдели **254** - а, е; подотдели **255** - б, е; подотдел **256** - д; подотдели **301** - т, х, ц; подотдели **306** - е, т; подотдели **307** - б, г; подотдели **319** - л, с, м1; подотдели **321** - а; подотдели **323** - б, з, и, я, б1, е1, ч1, ю1, а2, г2, д2, ж2, м2, р2, у2, ф2, х2, ц2; подотдели **324** - т, ф, ч; подотдели **328** - а, в, е; подотдели **329** - ж, и, к; подотдели **330** - у; подотдели **332** - в1, в3, з4, д5, ж5.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Смърчовите насаждения са изключително подходящи за прилагане на изборните форми на стопанство и сечи с дълъг възобновителен период, които да осигурят неравномерната им пространствена структура. Да се ограничи прилагането на краткосрочно-

постепенната сеч освен когато целта е постигане на разнообразие на местообитания на ниво ландшафт. Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме за да се подобри устойчивостта и качествената структура на младите насаждения. При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на смърчовите гори.

Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали "фаза на старост" (old growth forests). Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

G3.561(1) Helleno-Balkanic Pallas' pine forests

На Балканския полуостров, включително територията на България, расте подвиждът паласов черен бор (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*). Съобществата на паласовия черен бор в България са отнасяни към средиземноморската растителност. Видът е ксеротермен с голяма вертикална амплитуда на разпространение - около 1400 m (400-500-1800) m надм. вис. Преобладаващата част от черноборовите гори в съвременната растителна покривка се намират между (600) 800 и 1300-1500 m надм. вис., най-често в условията на силно пресечен релеф. Те се срещат в различни пояси - от ксеротермния дъбов пояс, през мезофилните габърво-горунов и буков, до микротермния иглолистен пояс в планините и попадат в различни климатични и фитогеографски териториални подразделения. Разпространени са от Славянка и Източните Родопи до Предбалкана. Най-широко разпространение имат в Родопите, Влахина планина и Пирин, сравнително по-ограничено се срещат в Славянка, Рила, Осогово, ниските планини в Западна България, Стара планина и Предбалкана. Попадат в трите климатични области на територията на България: умерено континентална, преходна и континентално-средиземноморска. Въпреки че по своите екологични особености фитоценозите на паласовия черен бор се отнасят към ксерофитния тип растителност, изложението не ограничава съществено развитието им. По-често се срещат на южни, с южна компонента и източни склонове. Наклонът на заеманите терени може да бъде много голям. Единични дървета се срещат и на отвесни скални стени и видът проявява пионерни качества. Силно предпочитани са алкалните скали, като в северните райони те са задължителни, а в южните части на страната се срещат и върху друг тип скална основа. Това определя развитието им върху хумусно-карбонатни почви от типа рендзини (*Leptosols rendzic*), като не е изключено и върху канелени горски или кафяви горски почви (*Cambisols*), особено на силикатна скална основа. Те често са ерозирани, слабо развити и с малка мощност. Влажността на почвите варира през вегетационния период от ниска до сравнително умерена.

Черният бор образува както монодоминантни (преобладаващата част от ценозите), така и смесени съобщества с други иглолистни или широколистни дървесни видове, които по своите екологични характеристики са ксеротермни или мезоксерофитни. На по-малка надморска височина, в ксеротермния дъбов пояс, предимно в южните райони на страната (Хасковско, Кърджалийско, Доброостански масив), са останали отделни фрагменти от някога широко разпространени там черноборови гори. Част от тях са монодоминантни, в други с различно обилие се срещат ксеротермни видове дъб (*Quercus frainetto*, *Q. pubescens*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), както и *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Pyrus pyraeaster*, *Sorbus torminalis* и др. В храстовия синузий са разпространени *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygrya*, *Syringa vulgaris*, а средиземноморски облик им придава участието на *Genista carinalis*, *G. rumelica*, *Juniperus oxycedrus* и др. В тревната покривка доминират *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Festuca heterophylla*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis* и др. В състава им участват редки и защитени от закона видове: *Anthemis rumelica*, *Carduus thracicus*, *Fritillaria pontica*, *Verbascum roripifolium*, *V. rupestre* и др.

От широко разпространени в миналото сега горите от черен бор са острови сред широколистната растителност. С увеличаване на надморската височина (800-900-1350 m) флористичното разнообразие на фитоценозите на черния бор се увеличава. Нерядко в ролята на субдоминанти или като примес, привнасяйки мезофилни черти във фитоценозите, се явяват *Quercus dalechampii*, *Fagus sylvatica*, *Carpinus betulus*, по-рядко *Abies alba*, *Fraxinus*

excelsior, *Picea abies*, а на някои места се среща и *Abies alba* subsp. *borisii-regis*. Съставът на храстовия синузий не се променя съществено (*Carpinus orientalis*, *Clematis vitalba*, *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygia*, *Daphne mezereum*, *Juniperus communis*, *J. oxycedrus*, *Rubus* spp., рядко *Arctostaphylos uva-ursi*), но обилието им е силно ограничено. Тревната покривка изграждат *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Calamagrostis arundinacea*, *Hedera helix*, *Sesleria latifolia*, *Trifolium alpestre* и др., като се появяват и мезофилни видове: *Cruciata glabra*, *Oxalis acetosella*, *Sanicula europaea*, *Viola canina* и др. На скалисти терени в дерета, главно в югозападните райони на страната, черният бор формира фитоценози с водния габър (*Ostrya carpinifolia*). В тревната покривка са разпространени *Cephalanthera rubra*, *Poa nemoralis*, *Scabiosa rhodopensis*, *Sesleria latifolia* и др. (Русакова и Вълчев 2011).

Тези типове гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "уязвимо местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в следните отдели: подотдели **166** - ж, л; подотдели **167** - а, в, д; подотдели **168** - н; подотдел **169** - з; подотдел **203** - п; подотдел **246** - е, ж, л, м; подотдели **327** - в; подотдели **560** - г, з; подотдели **561** - а, г, и, о, с, ю; подотдели **562** - и, л; подотдели **602** - г, д, ж.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Съобществата, доминирани от черен бор, включват в себе си както пионерни съобщества, така и гори намиращи се в различна фаза на заместване на черния бор с широколистни.

С цел запазване на черния бор в състава на тези гори е препоръчително е прилагане на разнообразни лесовъдски системи, а не само постепенна сеч, каквато е досегашната практика. В насажденията, в които все още няма формиран подлес от широколистни е подходяща групово-изборна сеч. При извеждане на сечите трябва да се създават благоприятни условия за настаняване на черния бор – достатъчно големи отворени пространства и минерализиран почвен слой.

В насажденията от черен бор разположени на стръмни скални терени да не се планират и извеждат лесовъдски мероприятия.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на черборовите гори.

Препоръчително е разработване на противопожарни мерки. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G4.6 Mixed [*Abies*] - [*Picea*] - [*Fagus*] woodland

Смесени широколистно-иглолистни гори със задължително участие на обикновен бук (*Fagus sylvatica*) и/или обикновена ела (*Abies alba*) и/или обикновен смърч (*Picea abies*). Смесените буково-иглолистни гори имат фрагментарно разпространение в пояса на иглолистните гори във височинния диапазон 1000-1500 m (1800). Почвите са кафяви горски. Най-голямо разпространение имат в Рило-Родопския масив, районът с най-широко разпространение на иглолистни гори на Балканския полуостров. В тревия етаж най-често участват, *Aremonia agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Dryopteris filix-mas*, *Epilobium montanum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Geranium robertianum*, *Hieracium murorum* gr., *Lamium galeobdolon*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*, *Veronica chamaedrys*, *Viola reichenbachiana*. Интразоналният характер на тези гори се потвърждава чрез участието на видове от иглолистните гори като *Melampyrum sylvaticum*, *Moehringia pendula*, *Sorbus aucuparia*, и др.). Имали са по-широко разпространение в България през атлантическия период, когато климатът е бил по-благоприятен в сравнение с наши дни.

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" местообитанието е установено в следните отдели: подотдел **232** - б; подотдел **233** - г; подотдели **239** - а, д; подотдели **241** - ж, з, и; подотдел **242** - о; подотдели **243** - а; подотдел **255** - д; подотдели **264** - ж; подотдел **265** - о; подотдел **308** - д; подотдели **520** - д, е; подотдели **524** - м, п, с, т; подотдел **525** - а; подотдели **526** - г; подотдел **529** - з; подотдели **534** - а, г.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В тези изключително продуктивни гори трябва да се прилагат лесовъдски системи, които да запазят смесеният им характер. Подходящи са изборната, групово-изборната, групово-постепенна и неравномерно-постепенната. Трябва да се ограничи максимално прилагането на краткосрочно-постепенната сеч, защото тази лесовъдска система не води до запазване на смесения характер. Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме за да се подобри устойчивостта и качествената структура на младите насаждения.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на насажденията и различните дървесни видове. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Горите във фаза на старост (Old growth forests) представляват последната фаза от развитието на насажденията, които със своята специфична структура и функционалност са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми.

Гора във фаза на старост е горска територия, в която гората е достигнала значителна възраст, не е била обект на големи природни и антропогенни нарушения и се характеризира с наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид; дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клонове; дървета с хралупи; стоящи и паднали едроразмерни мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане. В голямата си част тези насаждения имат неравномерна пространствена и възрастова структура.

Необходимо е на най-малко 5% от територията на горскостопанската единица да бъдат отделени насаждения за осигуряване на гори във фаза на старост. Препоръчително е те да бъдат относително равномерно разпределени на територията, като площта на един комплекс от стари гори да бъде не по-малко от 40 ха. По възможност трябва да се осигури и свързаността на тези комплекси с коридори, които също са съставени от ГФС.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30% от ГФС/. Приблизително 160 до 230 години са нужни за да се формира гора със характеристики, на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по-кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" като гори във фаза на старост са определени следните отдели/подотдели:

СПИСЪК

на основните естествени горски екосистеми, които се срещат на територията на ТП "ДГС - Пловдив", както и горите, намиращи се във фаза на старост или притежаващи потенциал за превръщането им в такива

№ по ред	Тип горски екосистеми	Отдел/ подотдел	Площ, ха	Гори във фаза на старост (ГФС)
1	Бял борови гори	184 м	0,2	
2	Бял борови гори	184 н	0,1	
3	Бял борови гори	184 т	0,5	
4	Бял борови гори	184 ф	0,7	
5	Бял борови гори	184 ч	0,1	
6	Бял борови гори	184 в1	0,2	
7	Бял борови гори	194 в1	0,3	
8	Бял борови гори	194 г1	1,0	
9	Бял борови гори	197 н	4,5	
10	Бял борови гори	197 ш	2,5	
11	Бял борови гори	197 я	0,2	
12	Бял борови гори	197 б1	4,1	ГФС
13	Бял борови гори	197 к1	0,8	ГФС
14	Бял борови гори	198 т	1,1	ГФС
15	Бял борови гори	199 ц	0,5	
16	Бял борови гори	214 а	1,0	
17	Бял борови гори	214 о	2,7	
18	Бял борови гори	216 б	1,3	
19	Бял борови гори	219 б1	1,7	ГФС
20	Бял борови гори	224 в	0,1	
21	Бял борови гори	224 и	1,9	
22	Бял борови гори	224 л	0,2	
23	Бял борови гори	225 в	0,6	
24	Бял борови гори	225 г	0,1	
25	Бял борови гори	237 я	2,3	ГФС
26	Бял борови гори	237 а1	0,1	ГФС
27	Бял борови гори	237 б1	0,1	ГФС
28	Бял борови гори	238 к	0,1	ГФС
29	Бял борови гори	238 ч	0,4	ГФС
30	Бял борови гори	238 в1	0,1	ГФС
31	Бял борови гори	238 ц1	0,1	ГФС
32	Бял борови гори	246 з	6,2	ГФС
33	Бял борови гори	246 и	1,0	ГФС
34	Бял борови гори	249 е	7,3	ГФС
35	Бял борови гори	249 з	2,3	ГФС
36	Бял борови гори	249 и	0,7	ГФС
37	Бял борови гори	250 з	5,2	ГФС
38	Бял борови гори	250 и	1,2	ГФС
39	Бял борови гори	257 а	0,2	
40	Бял борови гори	257 б	0,4	
41	Бял борови гори	257 л	1,0	

42	Бял борови гори	271 п	1,4	
43	Бял борови гори	286 а	0,4	
44	Бял борови гори	286 е	1,0	
45	Бял борови гори	286 л	0,5	
46	Бял борови гори	286 н	0,7	
47	Бял борови гори	286 д2	0,5	ГФС
48	Бял борови гори	286 и2	2,2	
49	Бял борови гори	286 к2	4,9	
50	Бял борови гори	287 м	2,4	
51	Бял борови гори	287 н	0,4	
52	Бял борови гори	295 ю	0,6	
53	Бял борови гори	296 е	8,2	ГФС
54	Бял борови гори	296 з	2,0	
55	Бял борови гори	296 т	3,0	ГФС
56	Бял борови гори	298 м	7,5	ГФС
57	Бял борови гори	299 ф	1,6	ГФС
58	Бял борови гори	299 г1	8,7	
59	Бял борови гори	299 д1	5,7	ГФС
60	Бял борови гори	299 е1	0,7	
61	Бял борови гори	299 т1	0,6	
62	Бял борови гори	300 м	4,2	ГФС
63	Бял борови гори	300 н	1,0	ГФС
64	Бял борови гори	300 ч	1,5	
65	Бял борови гори	300 ж1	6,6	ГФС
66	Бял борови гори	300 з1	2,3	
67	Бял борови гори	300 к1	0,6	ГФС
68	Бял борови гори	300 л1	5,6	
69	Бял борови гори	304 в	0,2	
70	Бял борови гори	306 ц	3,0	
71	Бял борови гори	306 ю	1,7	
72	Бял борови гори	308 г	1,0	ГФС
73	Бял борови гори	309 к	0,8	
74	Бял борови гори	309 о	0,5	ГФС
75	Бял борови гори	310 а	4,1	ГФС
76	Бял борови гори	310 г	1,0	ГФС
77	Бял борови гори	310 л	1,4	ГФС
78	Бял борови гори	311 в	9,0	ГФС
79	Бял борови гори	314 х	1,7	
80	Бял борови гори	317 т	1,5	ГФС
81	Бял борови гори	317 р	0,2	
82	Бял борови гори	317 р1	1,4	ГФС
83	Бял борови гори	317 т1	0,8	ГФС
84	Бял борови гори	317 ц1	1,4	ГФС
85	Бял борови гори	321 п	1,3	
86	Бял борови гори	323 п	6,8	
87	Бял борови гори	323 у	0,5	
88	Бял борови гори	323 ю	0,5	
89	Бял борови гори	323 б4	3,1	

90	Бял борови гори	323 ж4	4,4	
91	Бял борови гори	323 р4	6,5	
92	Бял борови гори	323 ф4	8,3	
93	Бял борови гори	328 з	0,7	
94	Бял борови гори	328 и	6,7	ГФС
95	Бял борови гори	482 ю2	0,4	ГФС
96	Бял борови гори	513 з	1,5	ГФС
97	Бял борови гори	517 н1	1,4	ГФС
98	Бял борови гори	517 с1	0,4	ГФС
99	Бял борови гори	517 к2	7,2	ГФС
100	Бял борови гори	519 з	1,1	ГФС
101	Бял борови гори	521 а1	1,3	ГФС
102	Бял борови гори	521 б1	2,5	ГФС
103	Бял борови гори	523 у	2,8	ГФС
104	Бял борови гори	545 д	1,6	
Общо Бял борови гори:			218,6	121,1
105	Чер борови гори	12 б	1,3	ГФС
106	Чер борови гори	166 ж	4,2	
107	Чер борови гори	166 л	0,9	ГФС
108	Чер борови гори	246 ж	2,2	ГФС
109	Чер борови гори	560 з	1,7	ГФС
Общо Чер борови гори:			10,3	6,1
110	Смърчови гори	254 а	3,6	
111	Смърчови гори	255 б	1,6	
112	Смърчови гори	306 т	1,9	
113	Смърчови гори	307 б	0,6	
114	Смърчови гори	321 а	10,2	ГФС
115	Смърчови гори	323 б	0,7	
116	Смърчови гори	323 х1	3,0	
117	Смърчови гори	328 в	1,2	ГФС
Общо Смърчови гори:			22,8	11,4
118	Елови гори	233 д	1,1	
119	Елови гори	239 г	2,1	
120	Елови гори	242 а	0,4	
121	Елови гори	264 д	2,9	
122	Елови гори	534 а	19,1	ГФС
123	Елови гори	548 з	3,9	ГФС
Общо Елови гори:			29,5	23,0
124	Смесени игл и игл-шир гори	295 г	6,5	ГФС
125	Смесени игл и игл-шир гори	295 е	2,5	ГФС
126	Смесени игл и игл-шир гори	308 д	4,9	ГФС
127	Смесени игл и игл-шир гори	520 д	0,6	
128	Смесени игл и игл-шир гори	520 е	3,6	ГФС
129	Смесени игл и игл-шир гори	528 у	9,9	
130	Смесени игл и игл-шир гори	528 ю	2,1	ГФС
Общо Смесени игл и игл-шир гори:			30,1	19,6
131	Букови гори	188 о	5,8	
132	Букови гори	188 п	17,6	

133	Букови гори	194 с	22,1	
134	Букови гори	197 е	20,1	
135	Букови гори	197 щ	5,5	
136	Букови гори	200 и	5,9	
137	Букови гори	223 б	10,3	ГФС
138	Букови гори	228 а	18,6	
139	Букови гори	228 ж	5,8	
140	Букови гори	240 е	1,0	ГФС
141	Букови гори	240 ж	0,9	ГФС
142	Букови гори	241 а	3,0	ГФС
143	Букови гори	241 б	15,7	ГФС
144	Букови гори	267 ж	18,2	ГФС
145	Букови гори	268 к	6,9	ГФС
146	Букови гори	286 б	2,9	
147	Букови гори	286 н1	2,1	
148	Букови гори	287 с	14,8	
149	Букови гори	288 л	4,2	ГФС
150	Букови гори	289 к1	13,7	ГФС
151	Букови гори	290 б1	3,2	ГФС
152	Букови гори	290 в1	9,5	ГФС
153	Букови гори	291 с	8,6	ГФС
154	Букови гори	295 з	1,6	ГФС
155	Букови гори	295 б1	4,8	ГФС
156	Букови гори	296 а	2,7	ГФС
157	Букови гори	296 с	1,8	ГФС
158	Букови гори	298 а	5,4	ГФС
159	Букови гори	298 д	7,5	ГФС
160	Букови гори	299 а	3,0	ГФС
161	Букови гори	309 м	13,2	ГФС
162	Букови гори	311 а	5,0	ГФС
163	Букови гори	513 е	22,1	ГФС
164	Букови гори	517 т	9,3	ГФС
165	Букови гори	517 у1	1,3	ГФС
166	Букови гори	517 ч1	2,8	ГФС
167	Букови гори	517 ю1	3,1	ГФС
168	Букови гори	517 г2	0,3	ГФС
169	Букови гори	517 з2	2,2	ГФС
170	Букови гори	517 п2	4,4	ГФС
171	Букови гори	521 ш	5,5	ГФС
172	Букови гори	522 н	1,1	ГФС
173	Букови гори	524 и	1,9	ГФС
174	Букови гори	524 м	0,8	ГФС
175	Букови гори	524 п	1,3	ГФС
176	Букови гори	524 р	2,2	ГФС
177	Букови гори	524 с	0,2	ГФС
178	Букови гори	524 т	2,5	ГФС
179	Букови гори	526 а	2,3	ГФС
180	Букови гори	528 е	9,8	

181	Букови гори	546 д	16,4	
182	Букови гори	548 б	13,1	
183	Букови гори	548 к	29,9	ГФС
184	Букови гори	549 в	8,8	ГФС
185	Букови гори	550 д	13,6	
186	Букови гори	550 к	1,6	ГФС
187	Букови гори	551 а	11,0	
188	Букови гори	558 а	20,6	ГФС
189	Букови гори	558 б	13,7	ГФС
190	Букови гори	559 и	0,5	ГФС
191	Букови гори	559 п	5,1	ГФС
192	Букови гори	560 ч	1,5	ГФС
193	Букови гори	562 е	8,1	ГФС
194	Букови гори	562 з	7,8	ГФС
195	Букови гори	565 б	6,8	
196	Букови гори	570 е	5,6	
197	Букови гори	570 н	10,9	ГФС
198	Букови гори	570 р	2,2	ГФС
Общо Букови гори:			511,7	314,2
199	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	1 ф	1,8	ГФС
200	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	5 л	0,6	ГФС
201	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	9 г	0,7	ГФС
202	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	9 ж	0,5	ГФС
203	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	12 а	5,7	ГФС
204	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	12 с	4,9	ГФС
205	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	13 б	0,2	ГФС
206	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	13 л	0,2	ГФС
207	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	13 н	9,3	ГФС
208	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	220 б	3,1	ГФС
209	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	220 и	0,3	ГФС
210	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	242 в	0,1	ГФС
211	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	289 щ	8,1	ГФС
212	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	291 в	2,5	ГФС
213	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	292 а	16,2	ГФС
214	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	292 д	3,6	ГФС
215	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	488 н	0,7	ГФС

216	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	545 г	1,1	
217	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	545 е	18,8	
218	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	545 ж	13,6	
219	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	546 е	13,3	ГФС
220	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	547 г	24,1	
221	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	547 е	12,8	
222	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	549 а	7,8	
223	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	549 г	14,1	ГФС
224	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	550 з	6,6	ГФС
225	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	550 и	19,2	ГФС
226	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	553 а	4,7	ГФС
227	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	553 б	20,0	ГФС
228	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	553 в	23,4	ГФС
229	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	553 е	19,6	ГФС
230	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	554 а	27,3	ГФС
231	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	557 а	24,7	
232	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	559 т	20,3	
233	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	560 ж	5,5	ГФС
234	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	560 и	7,3	ГФС
235	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	560 ю	6,1	ГФС
236	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	562 ж	11,6	ГФС
237	Дъбови гори с участието на зимен дъб, благуи и цер	605 а1	2,2	ГФС
Общо Дъбови гори със зимен дъб, благуи, цер:			362,6	239,4
238	Крайречни гори	20 д	5,1	ГФС
239	Крайречни гори	163 м	0,4	ГФС
240	Крайречни гори	163 н	3,1	ГФС
241	Крайречни гори	163 т	1,6	ГФС
Общо Крайречни гори:			10,2	10,2
242	Гори от келяв габър	148 л	22,0	ГФС
243	Гори от келяв габър	148 о	16,6	ГФС
244	Гори от келяв габър	148 р	3,1	ГФС
245	Гори от келяв габър	149 б	14,1	ГФС

246	Гори от келяв габър	149 г	3,8	ГФС
247	Гори от келяв габър	288 з	2,9	ГФС
248	Гори от келяв габър	483 я	7,1	
249	Гори от келяв габър	483 а1	9,7	
Общо Гори от келяв габър:			79,3	62,5
250	Липови гори	170 ж	2,1	ГФС
Общо Липови гори:			2,1	2,1
ОБЩО:			1277,2	809,6
251	Лесонепригодна голина	148 6	7,2	
252	Лесонепригодна голина	148 8	3,4	
253	Лесонепригодна голина	148 17	0,6	
254	Лесонепригодна голина	148 19	0,4	
255	Лесонепригодна голина	148 20	0,8	
256	Лесонепригодна голина	148 22	1,2	
257	Лесонепригодна голина	148 32	5,5	
258	Лесонепригодна голина	149 1	0,3	
259	Лесонепригодна голина	149 2	0,3	
260	Лесонепригодна голина	149 3	0,3	
261	Лесонепригодна голина	149 4	2,1	
262	Лесонепригодна голина	149 5	0,9	
263	Лесонепригодна голина	149 6	1,9	
264	Лесонепригодна голина	149 7	0,3	
265	Лесонепригодна голина	149 8	1,1	
266	Лесонепригодна голина	175 7	0,7	
267	Лесонепригодна голина	176 3	3,0	
268	Лесонепригодна голина	490 2	2,0	
269	Лесонепригодна голина	490 4	5,8	
270	Лесонепригодна голина	490 5	3,4	
Общо Лесонепригодни голини:			41,2	
271	Поляна	169 2	0,2	
272	Поляна	169 3	0,4	
273	Поляна	169 4	0,7	
274	Поляна	169 5	0,2	
275	Поляна	170 5	0,6	
276	Поляна	170 6	0,5	
277	Поляна	170 7	0,1	
278	Поляна	170 8	0,1	
279	Поляна	170 12	1,2	
280	Поляна	171 3	1,9	
281	Поляна	171 9	3,7	
282	Поляна	171 10	1,4	
283	Поляна	171 19	1,7	
284	Поляна	489 2	2,7	
285	Поляна	489 5	3,8	
286	Поляна	490 9	2,5	
287	Поляна	491 1	7,9	
Общо Поляни:			29,6	
288	Скали	165 6	12,8	

289	Скали	188 1	3,6	
290	Скали	219 5	1,5	
291	Скали	219 6	0,9	
292	Скали	219 7	1,4	
293	Скали	320 1	5,2	
294	Скали	322 1	5,2	
295	Скали	363 2	1,4	
296	Скали	482 8	5,6	
297	Скали	490 10	1,7	
Общо Скали:			39,3	
ОБЩО незалесени площи:			110,1	
ВСИЧКО:			1387,3	

Обща площ на ДГТ – **13004,8** ха; 10 % - **1300,5** ха; ГФС 5% - **650,3** ха;

Залесена площ – **11909,4** ха; 10 % - **1190,9** ха;

Незалесена площ – **1095,4** ха; 10 % - **109,5** ха;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 3

В подотделите определени като представителни образци на основните естествени горски екосистеми, които се срещат на територията на ТП "ДГС - Пловдив" не се допускат горскостопански дейности, освен дейности за възстановяване до състояние близко до естественото. В насажденията, отделени като гори във фаза на старост, **не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина**, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи, заемащи над 30% от площта ГФС/.

ЗАПЛАХИ ЗА ВКС 3:

1. Намаляване на лесистостта на ТП "ДГС - Пловдив".
2. Намаляване на процента на ГФС.
3. Премахване на мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
4. Изкуствено залесяване на естествени открити пространства.
5. Антропогенна фрагментация на територията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторингът на ГВКС 3 включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието им, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.

2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.

3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.

4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановете за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да

се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановете и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. Основни екосистемни услуги от критично (незаменимо) значение в определени ситуации, вкл. опазване на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове.

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните групи гори съгласно основните им функции:

- Гори - единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" са представени типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от горскостопанския план и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП "ДГС - Пловдив" са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ГТ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ГТ попадащи в близост до източници за питейно - битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водовземането и 50 м под него с широчина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

За територията на ТП "ДГС - Пловдив" в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, определени като вододайна зона, обособени с цел снабдяване на населените места с вода за питейно - битови нужди:

Списък на подотдели ДГТ, определени като вододайни зони за ГСУ "Бяла Черква":

150 - б, д, р, с; 165 - б, в, д, е, ж; 167 - о; 170 - а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, ш, я; 171 - д, ж; 178 - д1; 184 - а1; 185 - и, к; 189 - д, ж, к, л, о, ч, а1, б1, д1; 191 - е, о, п, р, с, т, у, х, ч; 192 - а, б; 194 - о, с, я, г1; 195 - а, в, ж, о, п, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, о1; 197 - е, н, ф, ш, щ, а1, б1, и1, к1, л1; 202 - к; 237 - ч, р1; 240 - е, ж, з, и, м; 241 - а, б, в, г, д, е, ж, з, и; 242 - а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, о, п, р; 243 - а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м; 244 - а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л; 245 - и, к, л, м, н, о, п, р, с; 246 - в, г, е, ж, з, и, к, л, м; 251 - а, р; 253 - а, б, в, г; 254 - а, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, х, ц; 255 - а, б, в, г, д, е, ж, з, л, п; 256 - а, б, в, г, д, е, ж, з; 257 - а, б, л, м; 492 - а, б, г, д, м, н, п; 493 - н; 494 - а, б, д, е, з, л, р, с, ф, х, ц, ч, щ, ю; 495 - в, г, д, з, и;

Списък на подотдели ДГТ, определени като вододайни зони за ГСУ "Бойково":

14 - ч, ш, щ, ю; 16 - е, и, к, б1, е1, и1; 20 - а, в, д, и, о; 163 - т, ч, ю; 274 - д; 275 - а, в, е, ж, к, у, ю1, б2, и2; 276 - б, г, ж, к, т; 277 - а, в, г, е, з, и, к, л, н, п, т, у; 278 - а, б, в, г, д, з, и; 279 - а, в, д, з, к, н, о; 280 - б, в, д, к, м, т, ч, я, з1, к1, л1, н1, с1, т1, ц1, ч1, ш1, я1, к2, н2, о2; 281 - в, д, е, з, л, м, н, р; 282 - м, н, т, у, ф, х, ч, щ, ю, а1, д1, к1, м1, о1; 283 - а, в, г, з, к, м, о, т, в1, г1, е1, и1, к1, л2, м2; 286 - а, н1, д2, п3; 287 - а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, р, с; 288 - а, б, в,

г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, п, с, т, у; **289** - а, г, е, ж, ц, щ, а1, б1, в1, ж1, к1, м1, о1, б2, ж2, з2, к2; **290** - а, б, в, д, е, ж, к, м, о, п, р, у, ф, б1, в1; **291** - б, в, е, з, н, р, с, у, ю, б1, в1, г1, ж1, и1, м1; **292** - а, б, в, г, д, ж, з, и, н, о, п, х, ш, щ, ю, я, а1, б1, д1, е1; **293** - а, б, в, г, д, е, ж, з, к, ч, щ, я, д1, е1, ж1, у1, ш1, ю1, д2, ж2, х2, ю2, а3, к3; **294** - в, г, д, е, ж, о, п, у, х, ч, ш, а1, д1, и1, с1, у1, ч1, щ1, а2, в2, д2; **295** - а, б, г, д, е, з, к, н, п, с, у, ч, ш, ю, б1, в1, г1; **296** - а, б, в, е, ж, з, с, т; **297** - а, е, и, л, н, п, р, с, т, ф, ц, щ, я, а1, в1, г1, н1, с1, щ1; **298** - а, б, в, г, д, е, з, к, м, н, о, п, р, с, м1, р1; **299** - а, е, з, н, у, ф, х, ц, щ, а1, в1, г1, д1, е1, ж1, м1, р1, т1, ф1, ч1; **300** - г, ж, и, к, л, м, н, ч, я, а1, в1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1; **301** - б, г, е, и, к, л, н, о, п, р, с, т, у, х, ц, щ, б1, д1, е1, и1, с1, у1; **302** - б, г, ж, к, п, б1, д1, к1; **303** - а, б, г, е, к, л, н, о, р; **304** - а, б; **306** - г; **307** - б, г; **308** - а, б, г, д; **309** - а, б, д, е, к, м, н, о, р, с, ц, ч, ш; **310** - а, г, ж, и, л; **311** - а, в, г, ж, з; **312** - а, б, в, г, д, е, з; **313** - б, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, п, с; **314** - а, е, з, к, л, п, х, ч; **315** - а, р; **317** - р, т, в1, е1, р1, т1, ц1; **318** - а, у, я, в1, д1, е1, з1; **319** - г, л, с, ц, ю, а1, м1, г2, е2, з2, ф2, ц2, ч2, д3, е3; **320** - ж, з; **321** - а, п, т, ц, в1; **322** - о, у, б1, в1, г1, е1; **323** - б, д, з, и, к, н, п, у, ю, я, б1, е1, з1, р1, х1, ч1, ю1, а2, в2, г2, д2, ж2, м2, р2, у2, ф2, х2, ц2, и3, к3, т3, ч3, ю3, б4, ж4, к4, о4, р4, ф4; **324** - б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, т, ф, х, ч, ш; **325** - а, б; **326** - д, к, л, о, т, ф; **327** - а, ж; **328** - а, в, е, з, и; **329** - а, в, г, ж, з, и, к; **330** - а, е, к, м, н, п, у, д1; **331** - а, д, ж, л, н, у, х, ш, я, а1; **332** - ж, л, м, н, в1, д1, ж1, з1, и1, к1, ф1, ю1, а2, д2, о2, ф2, ц2, ю2, в3, г3, ж3, к3, м3, н3, о3, х3, щ3, я3, а4, б4, з4, о4, р4, у4, х4, щ4, я4, б5, д5, ж5, о5; **361** - н, о, х, ю, а1, б1, в1, д1, ж1, к1, м1, н1, о1, р1; **362** - д, е, з, и, л, м, я; **372** - н; **374** - а, б, в, г; **375** - м; **376** - к; **378** - е, ж, и; **379** - а, б, в, ж, з, и; **380** - ж, з; **382** - е, и, м; **384** - а, б, в, г, д, ж, з, л; **480** - г; **481** - в1; **605** - з, к, п.

Списък на подотдели ДГТ, определени като вододайни зони за ГСУ "Добралък":

509 - к; **510** - а, в, г, д, е, ж, з, и; **524** - п, р, с; **555** - в, г; **556** - а, б, г, д, е, ж, и; **579** - н, р, ц; **595** - о, п, ш; **600** - в, о; **601** - е; **603** - а, в, г, е, ж, з.

ТП "ДГС - Пловдив"	Отдел/подотдел	Площ, ha
Каптажи на територията на стопанството	214 2	0,1
	227 3	0,1
	229 3	0,1
	555 3	0,1
	556 1	0,1
Горски чешми и кладенци	504 г	16,3

ЗАПЛАХИ:

1. Намаляване на пълнотата на насажденията под 0,5.
2. Складиране на дървесина непосредствено във водните течения.
3. Извършване на подвоз и извоз на дървесина, когато почвата е мокра и/или преовлажнена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв. В случаите когато водоизточника е каптаж или извор, препоръчителна добра практика е зоната около него да се остави без лесовъдска намеса като остров на старостта.

✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;

✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;

- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
  - ✓ Забрана за използване на голи сечи;
2. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.
  3. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.
  4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите .

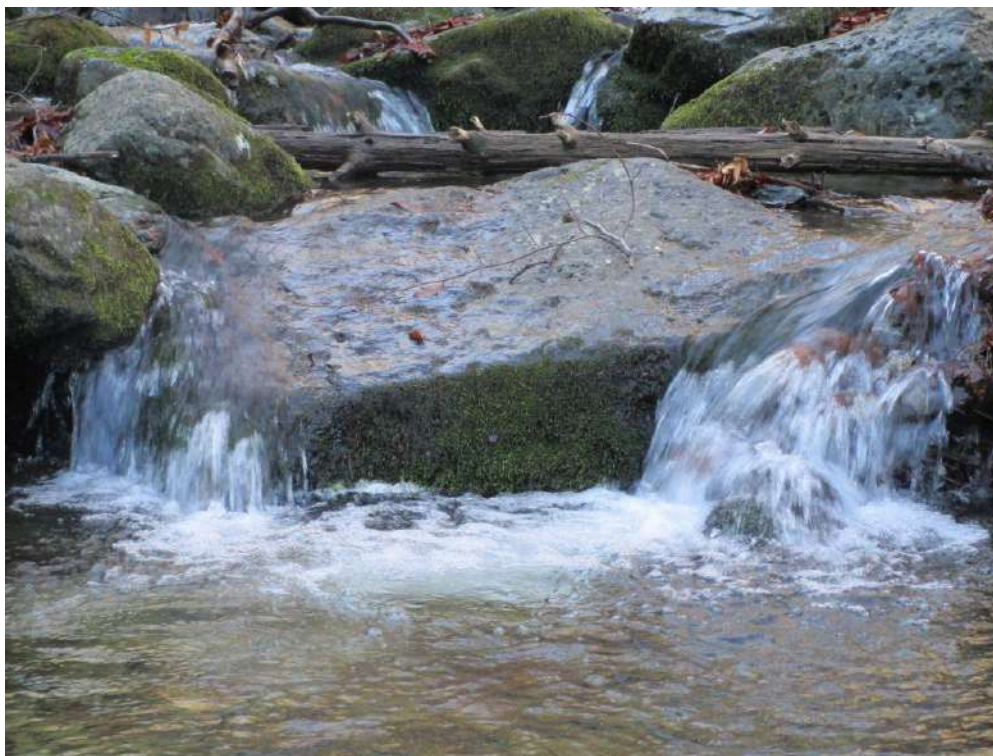
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

Снимка: Н. Арабаджиева

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метрова ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;

6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);

7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

За територията на ТП "ДГС - Пловдив" са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 4.2.4 и 4.2.6 от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

4.2.4.: **20** - д, ф, ц, ч, ш, щ, ю; **162** - ж; **163** - д, е, м, н, т; **610** - б.

4.2.6.: **22** - б, в; **158** - а, б, з, к; **162** - а, б, в, м, о, п, с; **163** - д, е, м, н, т, у; **610** - б,

ЗАПЛАХИ:

1. Замърсяване с битови отпадъци.
2. Извършване на подвоз и извоз на дървесина, когато почвата е мокра и/или преовлажнена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. Планирането и провеждането на стопанските дейности в ГВКС следва да се съобразяват с поддържане и подобряване на ВКС 4.2.

2. За насажденията с ВКС 4.2, т.4 са в сила всички мерки, които са посочени за съответните насаждения, посочени във ВКС 3 напр. типа G1.2116 Dacio-Moesian ash-alder woods.

3. В насажденията, формиращи 100 метровата ивица около р. Марица и р. Стряма могат да се посочат следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

✓ За намаляване повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие с гора на горските територии в ивицата;

✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия с използване на местни видове за увеличаване лесистостта;

✓ В насаждения с влошени структурни параметри и устойчивост да се планират и прилагат възстановителни мероприятия;

✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;

✓ Пълнотата на насажденията в ивицата да не намалява под 0.5;

✓ Забрана за използване на голи сечи в естествени насаждения;

4. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

5. Поради опасността от ерозия, трябва да се използват технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина.

6. След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);

7. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

В мониторинга на ВКС 4.2. се включват параметри като здравословно състояние на гората, наличие и интензивност на ерозионните процеси, промени в структурата и състава на насажденията, количество и структура на мъртвата дървесина. Като допълнение се организира мониторинг на параметри, характеризиращи водорегулационните функции на гората, като динамика на лесистостта, ерозионните процеси, степен на повреди по крайречната растителност и др.

За определяне на отклонения в функционалността на тези гори препоръчително е да се използва мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редици, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;

2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,

3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон над 20°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;

От горските територии, включени на територията на ТП "ДГС - Пловдив" за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.1 и 2.

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редици, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6:

Списък на горите с наклон над 30° на територията на ГСУ "Бяла Черква"-отдел/подотдел, площ:

149 - б (14,1 ха), в (15,9 ха), г (3,8 ха), п (9,5 ха); **164** – и (39,9 ха), л (6,6 ха); **165** – д (4,4 ха); **166** – д (25,1 ха); **168** – л (5,8 ха); **170** – е (2,4 ха); **182** – к (2,5 ха); **188** – а (3,3 ха), в (6,9 ха), ж (1,3 ха); **189** – ж1 (3,1 ха); **194** – о (1,8 ха); **197** – ф (2,4 ха); **205** – г (7,0 ха); **210** – г (8,0 ха); **218** – а (5,9 ха), д (2,9 ха), е (1,9 ха); **219** – ф (2,4 ха), ц (6,6 ха), б1 (1,7 ха); **220** – б (3,1 ха); **223** – б (10,3 ха), п (5,5 ха); **224** – а (24,0 ха), г (16,9 ха), д (16,6 ха); **225** – а (25,9 ха); **226** – а (1,1 ха), б (19,0 ха), в (9,0 ха); **227** – а (14,7 ха), е (4,0 ха); **228** – а (18,6 ха), б (2,8 ха), е (6,9 ха), ж (5,8 ха); **229** – и (9,3 ха), к (3,4 ха), м (7,0 ха); **231** – е (8,0 ха), з (5,2 ха), и (15,8 ха); **232** – а (9,1 ха), в (5,0 ха); **233** – б (4,4 ха); **234** – а (5,5 ха); **240** – в (1,7 ха), г (6,4 ха); **256** – г (1,3 ха); **264** – д (2,9 ха); **265** – о (4,1 ха), п (5,0 ха); **266** – к (6,0 ха); **491** – ж (23,1 ха); **492** – а (4,0 ха), п (4,7 ха);

Списък на горите с наклон над 30° на територията на ГСУ "Бойково" -отдел/подотдел, площ:

151 – ф1 (11,8 ха); **267** – д (1,5 ха), ж (18,2 ха); **268** – к (6,9 ха), м (9,1 ха); **270** – ф (8,2 ха); **280** – с1 (2,3 ха), н2 (1,2 ха); **281** – н (1,8 ха); **283** – а (4,1 ха); **284** – д (3,7 ха), е (18,2 ха), з (1,9 ха); **285** – в (2,9 ха), г (1,2 ха); **287** – а (2,1 ха), б (1,2 ха), г (7,4 ха); **288** – а (1,5 ха), е (1,9 ха), з (2,9 ха), л (4,2 ха); **289** – щ (8,1 ха), з2 (2,7 ха); **291** – б (2,2 ха), в (2,5 ха); **292** – д (3,6 ха); **293** – а (16,9 ха), к3 (2,9 ха); **294** – д (3,0 ха), д2 (1,0 ха); **295** – а (5,4 ха), б1 (4,8 ха), г1 (1,2 ха); **296** – а (2,7 ха); **297** – с (1,3 ха); **298** – а (5,4 ха), в (3,5 ха), г (3,1 ха); **299** – у (6,3 ха); **300** – л (4,9 ха), и1 (8,6 ха); **307** – г (1,9 ха); **308** – а (4,2 ха), б (15,9 ха); **309** – б (1,2 ха), д (1,1 ха), м (13,2 ха), н (1,3 ха), р (5,2 ха), с (3,8 ха), ш (1,7 ха); **313** – б (4,4 ха), д (4,2 ха), п (5,8 ха), с (7,3 ха); **321** – а (10,2 ха), п (1,3 ха); **322** – у (5,0 ха); **330** – у (22,4 ха); **362** – е (4,0 ха); **363** – е (3,9 ха), и (5,7 ха); **372** – н (1,0 ха); **384** – б (2,0 ха), в (8,7 ха), г (16,7 ха), д (8,7 ха), ж (10,0 ха), з (5,9 ха), л (1,7 ха); **479** – с1 (13,9 ха);

Списък на горите с наклон над 30° на територията на ГСУ "Добралък" -отдел/подотдел, площ, наклон:

499 – б (9,2 ха); **501** – е (7,6 ха); **504** – г (16,3 ха), я (3,6 ха); **505** – а (33,2 ха); **512** – а (4,9 ха), г (13,6 ха); **513** – е (22,1 ха); **515** – н1 (4,3 ха); **516** – з (22,7 ха), п (7,1 ха); **517** – а (1,9 ха), к1 (6,3 ха), ш1 (3,2 ха), к2 (7,2 ха); **521** – ш (5,5 ха); **522** – з (5,2 ха), н (1,1 ха); **523** – у (2,8 ха), ц (4,0 ха); **525** – а (10,7 ха); **526** – а (2,3 ха); **536** – м (6,4 ха), н (15,6 ха); **543** – г (2,5 ха), и (8,0 ха); **546** – е (13,3 ха); **547** – а (6,7 ха), б (6,0 ха), г (24,1 ха), е (12,8 ха); **548** – б (13,1 ха), г

(2,9 ха), е (8,4 ха), з (3,9 ха), к (29,9 ха); **549** – г (14,1 ха); **550** – д (13,6 ха), е (7,4 ха); **551** – а (11,0 ха), б (1,1 ха), з (4,0 ха), и (6,1 ха), к (3,1 ха), м (6,5 ха); **552** – а (24,3 ха), д (18,8 ха), з (2,9 ха), к (1,1 ха); **555** – а (7,3 ха), б (5,7 ха), в (43,3 ха); **556** – а (4,2 ха), б (11,4 ха), в (4,0 ха), г (19,8 ха), е (22,7 ха); **562** – а (5,5 ха); **563** – б (20,0 ха); **565** – а (4,4 ха), б (6,8 ха); **566** – в (4,0 ха), д (16,4 ха); **568** – а (1,4 ха), б (11,8 ха), г (14,2 ха); **569** – а (1,4 ха), у (12,7 ха), о1 (3,5 ха); **570** – е (5,6 ха), з (5,6 ха), и (4,9 ха), т (5,6 ха), и1 (25,1 ха), к1 (2,4 ха), р1 (19,5 ха); **571** – д (1,6 ха), ж (12,2 ха); **572** – в1 (4,0 ха); **574** – к1 (1,2 ха); **586** – п1 (1,1 ха); **602** – ф (1,5 ха); **604** – а (15,4 ха), б (27,9 ха), в (7,7 ха), и (4,0 ха);

2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси:

164 - а, в, е, з, и; **165** - г, д; **166** - б, в, г, д; **168** - а, б, в, г, д, т; **169** - б, в; **476** - д; **477** - п, с, ф, ч, щ, б1, д1, к1, л1, м1; **478** - з, п, у; **482** - ж, и, к, м, щ, в1, у1, ч1, ш1, щ1, г2, е2, н2, п2, ц2, ю2, б3, д3, е3, ж3, к3, н3, р3; **483** - б, в, и, л, м, р, х, ч, ш, ю, я, а1, б1; **484** - в, д, е, з, и, к, л, м, п, р, с, г1, д1, е1, ж1, н1, т1, ч1, ш1; **491** - а, б, в, г, д; **492** - б, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, п; **494** - а, б, в, г, д, е, з, и, к, л, м, н, п, р, с, ф, х, ц, ч, щ, ю;

ЗАПЛАХИ:

1. Прилагането на лесовъдски системи при които пълнотата на насаждението да се намаля под 0,5.
2. Извеждане на госкостопански мероприятия на каменливи и урвеси терени.
3. Използването на техники и технологии нарушаващи почвената покривка.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.
2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- Да се водят предимно отгледни и санитарни сечи;
- В насаждения от лесно възобновяващи се издънково дървесни видове се допуска сеч за подмладяване на растителността;
- При много стръмни терени (31-45о) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- При каменливи и урвеси терени (над 45о) да не се провеждат стопански мероприятия;
- При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка.
- При необходимост се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- Не се допуска извеждането на сечи;
- Провеждат се мероприятия за подпомагане допълнителното настаняване на растителност;
- Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.

2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:

✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегнатата площ).

Наблюдение – всяка година;

✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.

3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:

✓ При формиран сипеи се отчита обема на отложените материали;

✓ Площна динамика на свлачището;

✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;

Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. И максимум 250 м. И състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и тополови култивари.

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" като гори, представляващи бариера за разпространение на пожари са определени:

ГСУ Бяла Черква:

167 - б, 193 - а, б; 194 - с, я; 195 - о, п, ц, а1, и1; 196 - б, в, г, ж, ш; 197 - е, а1; 203 - м, с; 204 - щ, ж1; 205 - г; 206 - ж; 207 - а; 208 - к; 209 - а, м; 210 - а, б, в, д, о; 211 - с; 212 - в, ж, з; 213 - б, и; 214 - в, е, п; 215 - к; 216 - д, к, т; 225 - з; 226 - д; 227 - г, е; 228 - а; 229 - в, и, п; 231 - б, и; 232 - г; 233 - а; 235 - а, в, д; 236 - в, г; 238 - а; 239 - б; 240 - в, г, е, м; 241 - а, б, г; 242 - б, п; 243 - м; 244 - а; 253 - а; 254 - д; 265 - п; 266 - к.

ГСУ Добралък:

497 - а, б, е, ж; 498 - з, х, я; 499 - а, б, г, д, е, ж, з; 500 - а, г, е, з, и; 501 - а; б, д, е; 502 - г, и, к; 503 - а, в; 504 - г, д, е, з, к, т, ю, я; 505 - а, ж, п; 506 - а, г, е; 507 - а, з, к; 508 - а, г; 509 - в; 510 - в, д, е, ж; 512 - а, г; 513 - б, е, щ; 514 - в, е, ж; 515 - и, ю, н1, р1, ц1, ш1; 516 - з, п, х; 517 - а, б, д, т, у1, ч1, ю1, г2, з2, п2, и3, щ3; 518 - а, и; 519 - а, ж, н; 520 - б, в, ж, с; 521 - м, ц, ш; 522 - ж, з, н; 523 - ц; 524 - и; 525 - в; 526 - а; 527 - а, б; 528 - е, у; 529 - г; 530 - а, ж; 531 - а, з1; 532 - в, к, м, н, п; 533 - г, ж, л, п; 534 - б; 535 - б, в; 536 - м, н, п, р; 537 - г, з, к; 538 - б, и; 539 - а, д; 540 - а, л, о; 541 - в, ж; 542 - а, р, с; 570 - б, г, е, и, м, н, о, т, и1, щ1; 571 - д, ж, з, м, ф, х; 572 - ч, я, в1, г1.

ГСУ Бойково:

267 - г, ж; **268** - з; **269** - с, т, а1; **270** - ф; **271** - р; **273** - е, з; **274** - я, д1; **275** - б2; **276** - г, ж; **277** - а, в, г, и, п; **279** - а, к; **280** - я, с1, я1; **281** - з; **282** - х; **283** - а, ц1; **287** - л, с; **288** - м; **294** - у, а1, д1; **295** - б1; **296** - а, с; **297** - с, т, ф, я, н1; **298** - а, в, д, н; **299** - а, е, у, ч1; **300** - л, и1; **302** - б; **308** - а, б; **309** - б, д, м, р, с; **311** - а, г, ж; **312** - б; **313** - б, д, е, ж, п; **314** - ч.

ЗАПЛАХИ:

1. Изсичането на ивиците широколистни гори в иглолистни масиви.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.

2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.

3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.

4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;

2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).

3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ТП "ДГС - Пловдив" са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.

4.5.2.: **20** - ф, ц, ш; **163** - д, м, н, т; **610** - б.

ЗАПЛАХИ:

1. Незаконни сечи и пожари.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5.

1. Необходимо да се оцени реалните и потенциални заплахи за ключовите горски функции от горскостопанските дейности. След оценката да се извършат и консултации с

местните общности, съответните експерти и органи за да се получи информация за въздействието на други дейности върху идентифицираните горски територии и да се предприемат мерки за намаляване на потенциални бъдещи заплахи.

2. След оценката на заплахите, да се разработят мерки за запазване или възстановяване на нарушени територии / функции.

3. За горите, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, с най-добър ефект в практиката се утвърждава ажурният (продухваем) тип полезащитен пояс. Би следвало стопанисването да е насочено към оформянето и подържането именно на такъв тип пояси, чрез формиране на дървесен (горен) етаж и храстов (долен) етаж, като ажурността по цялата височина е не по-малка от 50% при равномерно разположение по дължина.

4. В крайречните гори от значение за рибните популации, се препоръчва да не се планират и провеждат стопански мероприятия. При необходимост се планират и провеждат дейности за възстановяване на крайречните горски съобщества.

5. В горите за защита на инженерни съоръжения отгледните сечи се водят с умерена интензивност. Възобновителните мероприятия трябва да осигурят плавен преход между старото и новото поколение гора, който да не намалява съществено защитните ѝ функции – да се прилагат само сечи с дълъг възобновителен период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

За горите представляващи ВКС 4.5, да се организира и прилага система за годишен мониторинг, която да отчита състоянието и измененията в ключови параметри на тези гори. Да се ползват съвременни картови материали и теренна информация.

ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. Места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности (вкл. поминък, здраве, храна, вода), идентифицирани с тяхно участие.

Територията на ТП "ДГС - Пловдив" се намира в Пловдивска област и обхваща шест общини със съответните землища или части от тях, а именно: община Пловдив; община Съединение; част от община "Родопи"; община Куклен; част от община "Марица" и част от община Стамболийски.

През последните няколко години във всички общини на област Пловдив, с изключение на град Пловдив се наблюдава намаляване на броя на населението, което е един от основните неблагоприятни фактори за бъдещото им развитие. Запазва се и тенденцията на застаряване на населението.

Община Пловдив

След обособяването на общините "Марица" и "Родопи" през 1987 г., община Пловдив включва едно населено място – град Пловдив. Територията на общината обхваща землищата на Пловдив и бившите села Коматево и Прослав, присъединени към административните граници на града през 1969 г. При това административно устройство и с развитието на инвестиционната активност и промяната на предназначението на значителна част от земеделските земи през последните две десетилетия, делът на неурбанизираната територия в границите на общината е незначителен.

Във фитогеографско отношение Община Пловдив спада към Медитеренската провинция на Европейската широколистна област, която се характеризира с разпространението на ксеротермни гори от космат дъб (*Quercus pubescens*), благун (*Quercus frainetto*) и цер (*Quercus cerris*) и на мезофилни гори от летен дъб (*Quercus robur*) и полски бряст (*Ulmus minor*), разпространени в цялото тракийско поле и вече напълно унищожени и превърнати в обработваеми земи. Долината на р. Марица е важен фитоклиматичен път за проникването от юг на север на редица по-южни (средиземноморски и субсредиземноморски) растителни видове, които се концентрират най-вече по терените с варовикова скална основа.

В общинския план за развитие на общината горското стопанство не се разглежда като приоритет за развитие.

Община Съединение

Община Съединение се намира в Южна България на 24 км. северозападно от град Пловдив и административно принадлежи към едноименната област – Пловдивска област. Разположена е в онази част на Горнотракийската низина, която граничи на север с подножието на Средна гора. Община Съединение е обособена като самостоятелна административна единица на 29.08.1969г. Урбанистичната ѝ структура се състои от 10 населени места – град Съединение и селата Голям Чардак, Драгомир, Любен, Малък Чардак, Найдено Герово, Неделево, Правище, Царимир и Церетелево. Около 90% от територията на общината се състои от земеделски и горски площи. Земеделските земи заемат общо 253 730 дка (85% от общата площ на общината при средно за страната 57,4%). Горските територии заемат 14 905 дка (5% при средно за страната 33,5%).

Съгласно общинския план за развитие на общината за периода 2014-2020 гоз., почти цялата територия на общината е усвоена за земеделие. В северната част на района са запазени разпокъсани горички с доминиране на дървесните видове цер и благун, космат дъб а на места и горун. Коренната растителност в региона е била представена от смесени гори от цер и келяв габър и гори от полски бряст и полски ясен, но в резултат на антропогенните фактори тази коренна растителност е претърпяла изменения и постепенно е преминала в производна. Съвременната производна растителност е съставена от тревна растителност с преобладаване на луковична ливадина, пасищен райграс, трясъкът, на места белизма и порядко садина, главно по селските мери. Останалите площи са селскостопански, които са разположени на мястото на бивши гори от полски бряст, полски ясен и дръжкоцветен дъб. Храстовата растителност в района е оскъдна и преобладават видове като обикновена шипка, червен глог и трънка. Непосредствено по поречията на реките се развиват водни и блатни растения, срещат се още топола, върба и акация. Организацията на стопанисването на горските масиви е в пряка зависимост от предназначението на горите. За групата на горите със стопанско предназначение са предвидени подходящи сечи, залесявания и други мероприятия за целесъобразно стопанисване и добив на строителна дървесина с високи качества. Целта е да се използва най-рационално почвеното плодородие, без да се нарушават водоохранните и почвозащитните функции на гората.

На територията на Горското стопанство се осъществяват и няколко вида сечи: главна (с най-голям дял на голата сеч); отгледна сеч (преобладават осветленията и прорежданията) и санитарна сеч (за всички насаждения и култури с установени заоблени и повредени участъци).

От страничните ползвания на гората най-важно място заема пашата на добитък в горите. Общо в общината е разрешена паша за едър и дребен добитък.

В Общинския план за развитие е заложена Мярка 3.1.3. Инвестиции в развитието на горските райони и подобряването на жизнеспособността на горите, включително чрез въвеждане на ефективни системи за превенция и контрол, включващо и изграждане на технически съоръжения за детекция и превенция на горски пожари, с цел опазване на горския фонд.

Община Родопи

Територията на община Родопи включва 21 населени места, 7 от които са планински. Административния център на общината е град Пловдив, но той не е част от нея.

Съгласно общинския план за развитие на общината, горските ресурси на община Родопи са разположени, основно, по северните склонове на Родопския дял "Чернатица" и около реките - Въча, Първенецка, Пепелашка, Тъмрашка и Чуренска.

Общата площ на горския фонд е около 97 000 дка, от които 92 000 дка са държавен горски фонд и 5010 дка са гори на частни физически лица. На настоящия етап горските ресурси от ДГТ в територията на община Родопи се стопанисват и управляват от ТП "ДЛС -

Тракия" и ТП "ДГС - Пловдив". Общината има собствена Наредба за управление на общинските горски територии.

Преобладаващите видове гори на територията на община Родопи са както следва:

Гори с дървопроизводителни и средообразуващи функции.

Видове залесена площ, дка-%

1. Бялборов високобонитетен 7 740 – 8.9
2. Бялборов средно и нискобонитетен 2 811 – 3.3
3. Бялборови култури 3 558 – 4.1
4. Черноборови култури 2 767 – 3.2
5. Двуетапни насаждения 2 076 – 2.4
6. Иглолистен-широколистен високобонитетен 4 187 – 4.9
7. Елов средно и ниско бонитетен 2 010 – 2.3
8. Буков високобонитетен 8 839 – 10.2
9. Буков среднобонитетен 3 648 – 4.2
10. Буков високобонитетен за превръщане 4 114 – 4.8
11. Зимендъбов средно и нискобонитетен за превръщане 8 496 – 9.8
12. Смесен средно и ниско бонитетен за превръщане 4 283 – 4.9
13. За реконструкция 13 315 – 15.5

Гори със специални функции

1. Иглолистни 6 653 – 7.7
2. Широколистни високостеблени 1 817 – 2.1
3. За реконструкция 7 247 – 8.4
4. Издънкови за превръщане 1 890 – 2.2
5. Нискостеблени 494 – 0.5
6. Тополови 522 – 0.6

Общият размер на ползването на дървесина без клони, за последното десетилетие, в средно годишен аспект е 18 375 м³

Посоченото количество добивана дървесина, процентно се получава от:

- Главни сечи - 41,3 %
- Сеч от надлесни - 0,6 %
- Отгледни сечи – 37,0 %
- Санитарни сечи – 6,8 %
- Реконструкции – 14,3 %

От наличния горски фонд през следващите 10 години се предвижда за отсичане на горска маса с клони, от която трябва да се получат следните основни групи продукти:

1. Едра строителна дървесина 46 655м³
2. Средна строителна дървесина 31 076м³
3. Дребна строителна дървесина 25 273м³
4. Дърва за огрев 52 689м³
5. Използваема вършина 523м³
6. Отпадък 47 062м³

Освен за производството на горепосочените стокови продукти, наличния горски фонд, разположен на територията на община Родопи се използва за паша (на едър и дребен добитък), чиято площ достига 61 961дка.

Санитарното състояние на горските ресурси е сравнително добро. Най-висок процент повреди са установени от златозадка (*Euproctis chrysorroea*) - 188 дка. В отделни борови насаждения е констатирана зараза от борово процессионка (*Thaumtopaea pityocampa*) – 94дка. От снеголоми (в резултат от тежката зима) са засегнати – около 15 дка. гори . Около 1% от горските насаждения страдат от гнилотии.

Общинският план предвижда насърчаване възникването и развитието на бизнес на съвременен технологично ниво, развитието на туристическия отрасъл, като алтернативен стопански сектор и пазарно ориентирано селско и горско стопанство. Заложена е Мярка 4.1.3. Инвестиции в развитието на горските райони и подобряването на жизнеспособността на горите.

Община Куклен

Община Куклен е една от най-новите общини от Пловдивска област. Учредена е с Указ № 167 от 25.06.2001г. на Президента на Република България. Заема площ от 148 кв.км., с която се нарежда в групата на малките общини в областта и страната.

Пространственият обхват на общината включва град Куклен и прилежащите пет села – с. Добралък, с. Руен, с. Гълъбово, с. Цар Калоян и село Яврово. Населението на община Куклен към началото на 2011 г. е 6 431 души. В общинският център Куклен живеят 90% от населението на общината.

Планинският характер на релефа на общината е причината по-голямата част от площта ѝ да е заета от горски територии - 92 380 дка – 62.42%. Те заемат землищата на с.Руен, с.Цар Калоян, с.Добралък, с. Гълъбово и с.Яврово, като в землищата на същите села, с изключение на това на с.Руен се включва и лесопарк "Родопи" с 23 000 дка. На второ място по размер са земеделските земи. Те заемат 49 850 дка.- 33.68%. Урбанизираните територии са 3900 дка – 2.64%. Територии за транспорт и инфраструктура – 1100 дка - 0.74%

Като един посочените приоритети в общинския план за развитие за периода 2014-2020 год. е **"Осигуряване на туристически достъп в горския фонд чрез изграждане на локални мрежи, места за отдих, екопътеки и др."** Това следва да се осъществи чрез предприемането на мерки за възпроизводство на горския фонд и на съществуващата флора и фауна които да станат приоритет не само на Община Куклен, но и на инвеститорите в лесопарк Родопи, на база собствените им интереси. Конкретните проекти и възможностите им за финансиране ще могат да бъдат определени по-ясно и детайлно, с оглед цялостната идея за развитие на Лесопарк Родопи.

Община "Марица"

Община "Марица", област Пловдивска, е създадена като община през 1987 г. с указ на Държавния съвет. Административният ѝ център е базиран в областния център Пловдив. Обхваща 19 села -Труд, Маноле, Рогош, Граф Игнатиево, Строево, Скутаре, Царацово, Войводиново, Радиново, Костиево, Бенковски, Войсил, Манолско Конаре, Ясно поле, Динк, Желязно, Трилистник, Калековец и Крислово, всяко от които има свое землище.

По преброяването от 2011 г. община Марица има население от 32438 души. Демографската картина показва устойчивост както като цяло за общината, така и за отделните населени места, като тази устойчивост е характерна и за малките населени места.

Територията на община Марица представлява типична агроценоза. Естествените хабитати заемат около 2 % от територията. Горите са съставени са от цер, благун, полски бряст, габър, липа, топола, акация и др. Представените растителни видове са характерни за естествените и полуестествените пасища и ливади. Оформени са екосистеми на водолюбиви растения в близост до водните тела.

Поради природните особености на община Марица – релеф, надморска височина, почвена покривка и от икономически съображения, горското стопанство има символично значение. В общината почти няма гори за дърводобив. Интерес представляват горите по поречието на река Марица и по поречията и устията на реките Стряма, Потока, Пясъчник, и при с. Труд - рекреационни и за ловуване. Едроразмерната горска растителност е представена от широколистни видове, характерни за Тракийската горскорастителна област. Горските територии попадат в обхвата на ТП "ДГС - Пловдив". Част от землищата на селата Трилистник и Маноле попадат на територията на ТП "ДЛС - Тракия".

Като слаба страна в общинския план за развитие на общината е посочено "Липса на гори за дърводобив". Като бъдеща перспектива е посочена " Възстановяване на равнинни гори на общински и държавни земи по поречията на реките."

Община Стамболийски

Община Стамболийски е една от най-младите общини в България. Създадена е през 1998г. като в състава ѝ влизат пет населени места – град Стамболийски, с. Йоаким Груево, с. Куртово Конаре, с. Ново село и с. Триводици.

Общият брой на населението в общината е 20 332 жители. От тях 55,6% живеят в гр.Стамболийски.

Горите заемат 2,50% от общата площ на общината. Те нямат съществено значение нито за промишлеността, нито за развитието на отдиха и туризма на територията на общината.

1. Ползване на дървесни ресурси

През последните 3 години продажбата на дърва за огрев на физически лица от ДГТ, възлиза на 684 пл. м³ (около 1240 пространствени м³), като от тях са продадени:

- на корен - 302 пл. м³ (около 550 пространствени м³);
- от временен склад - 382 пл. м³ (около 690 пространствени м³).

2. Пашуване

Територията на стопанството се използва за паша. Представена е информация по населени места за разрешените за паша държавни горски територии.

№	Землище	Площ разрешена за паша (ха)
1	с. Белащица	81,9
2	с. Бенковски	2,4
3	с. Бойково	270,1
4	с. Брестник	61,7
5	с. Брестовица	46,6
6	с. Граф Игнатиево	11,6
7	с. Гълъбово	203,0
8	с. Дедово	287,4
9	с. Добралък	848,7
10	с. Драгомир	126,3
11	с. Извор	199,2
12	с. Йоаким Груево	3,0
13	с. Кадиево	0,1
14	с. Калековец	0,5
15	с. Костиево	12,5
16	с. Лилково	193,1
17	с. Любен	81,4
18	с. Маноле	6,5
19	с. Марково	201,6
20	с. Найдено Геро	3,9
21	с. Правище	22,0
22	с. Първенец	2,9
23	с. Рогош	12,3
24	с. Руен	68,8
25	с. Ситово	523,9
26	с. Скутаре	1,3
27	с. Триводици	0,4
28	с. Трилистник	2,3
29	с. Труд	24,6
30	с. Храбрино	3,9
31	с. Цар Калоян	47,7
32	с. Царимир	4,8
33	с. Церетелево	153,3
34	с. Яврово	97,7
35	гр. Куклен	112,2
Общо:		3719,6

3. Ползване на лечебни растения и гъби

По ГСП е предвидено да се добиват средногодишно по 10 тона диворастващи гъби, 4 тона билки (риган, кантарион, мащерка и др.) и 3 тона горски плодове (горски ягоди, червена и черна боровинка), коледни елхи - 30 бр..

4. Ползване на дивеча.

Основните видове дивеч на територията на стопанството са: Благороден елен, Сърна, Дива свиня, Муфлон, Вълк, Лисица, Язовец, Белка, Невестулка, Див заек, Катерица, Фазан, Яребица, Гривяк, Гугутка, Глухар.

5. Разпределението на площта по ловностопански райони е както следва:

На територията на стопанството са включени следните ПЛР:

ПЛР "Куклен", ПЛР "Брестник", ПЛР "Белащица", ПЛР "Марково", ПЛР "Извор", ПЛР "Ситово", ПЛР "Бойково", ПЛР "Първенец", ПЛР "Храбрино", ПЛР "Брестовица", ПЛР "Прослав", ПЛР "Стамболийски", ПЛР "Ново село", ПЛР "Цалапица", ПЛР "Костиево", ПЛР "Царацово", ПЛР "В. Бенковски", ПЛР "Труд", ПЛР "Калековец", ПЛР "Войводиново", ПЛР "Скутаре" ПЛР "Рогош", ПЛР "Маноле", ПЛР "Ясно поле", ПЛР "Гр. Игнатиево", ПЛР "Строево", ПЛР "Царимир", ПЛР "Г.Чардак", ПЛР "М. Чардак", ПЛР "Любен", ПЛР "Драгомир", ПЛР "Коматев", ПЛР "Съединение-69", ПЛР "Съединение-70", ПЛР "Съединение-71", ПЛР "Правище", ПЛР "Неделево", ПЛР "Церетелево", ПЛР "Найден Герово", ПЛР "Добралък", ПЛР "Яврово", ПЛР "Крумово", ПЛР "Ягодово".

На територията на стопанството са включени ДУ "Добралък" и ДУ "Бяла Черква".

ЗАПЛАХИ:

1. Браконьерство.
2. Замърсяване с битови отпадъци или химически вещества.
3. Изкореняване и повреда на растителните индивиди.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 5

1. Определяне на заплахите и източниците на заплахата за определените ВКС и оценка на потенциалния вреден ефект на дейностите, провеждани в горите върху тези ресурси.

2. Определяне на потенциалните конфликти между екологичните и социалните аспекти на ВКС.

3. Работа с общностите за определяне на конкретни територии с наличие на това ВКС, чието стопанисване трябва да се съгласува със съответната горскостопанска единица.

4. При установяване наличието на това ВКС, да се ревизират дейностите в горскостопанските планове и проекти и стратегиите за развитие на общините, с оглед запазване на консервационната стойност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 5

1. Определяне на текущото състояние и тенденциите за промяна на ВКС 5.

2. Отразяване на резултатите от мониторинга и преразглеждане на дейностите в горскостопанските планове и проекти и стратегиите за развитие на общините.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. Места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности и коренното население, идентифицирани с тяхно участие, вкл. културно, екологично, икономическо или религиозно/духовно значение.

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Горски територии в 500 м ивица около религиозните обекти от Приложение 7;
2. Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти извън Приложение 7 (църкви, параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологически паметници и разкопки и др. места важни за съхраняване на духовността, традициите, историческата и културната памет, определени при консултациите с местните хора;
3. Горски територии в 100 м ивица около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, важни за съхраняване на културното наследство и националните традиции, определени при консултациите с местните хора;
4. Горски територии в границите на обекти на недвижимото културно наследство (паметниците на културата) или в техните охранителни зони;
5. Горски територии непосредствено разположени (в 30 м. ивица/ по 15 м от всяка страна на пътеката) по протежение на официално маркирани туристически маршрути и немаркирани, но често използвани туристически пътеки.
6. Горски територии в 50 м. ивица около туристически обекти, както и горски територии с изключителна естетическа и рекреационна стойност (вкл. единични дървета или малки групи дървета – напр. вековни или забележителни дървета), чешми, беседки, образователни маршрути, и др. важни за туризма и образованието места, определени при консултациите с местните хора и активни в района туристически групи, сдружения и компании.

На територията на ТП "ДГС - Пловдив" се срещат следните гори и горски територии, отговарящи на характеристиките на ВКС 6:

2. Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти извън Приложение 7 (църкви, параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологически паметници и разкопки и др. места важни за съхраняване на духовността, традициите, историческата и културната памет, определени при консултациите с местните хора;

На територията на ГСУ Бяла Черква:

- Манастир Св.св. Козма и Дамян - над град Куклен в близост до подотдел 170 "д".

Манастир "Св.Св Козма и Дамян", снимка: Ktraktva

На територията на ГСУ Бойково:

- Параклис "Св. Никола" - в района на с. Ситово в близост до подотдел 319 "е3";
- Параклис "Св. Архангел Михаил" - в района на с. Бойково близо до подотдел 297 "н";
- Параклис "Св. Богородица" - в района на с. Бойково в близост до подотдел 298 "1", посещава се от много хора на 15.08.;
- Параклис "Св. Илия" - в района на с. Бойково в близост до подотдел 289 "г";
- Параклис "Св. Петър" - в района на с. Бойково в близост до подотдел 282 "к1".

На територията на ГСУ Добралък:

- Параклис "Св. Илия" - в района на с. Руен , близо до подотдел 603 "2"; посещаван от много хора на Илинден.

3. Горски територии в 100 м ивица около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, важни за съхраняване на културното наследство и националните традиции, определени при консултациите с местните хора;

Места за отдих на територията на ТП "ДГС - Пловдив" - хижа Студенец, хижа Здравец, м. Кулата, м. Дапа, поляната за провеждане на Уейк Ъп фестивал (над гр. Куклен), Малинов връх, м. Преспата, м. Софрата, м. Преслоп, м. Селската гора, м. Водениците. На голяма част от местата за отдих има и изградени чешми.

На територията на ГСУ Бяла Черква:

- Чешма– намира се в местността Трите моста, попада в подотдел 191 "п" (ДГТ)
- Чешма– намира се в местността Трите чучура, над село Извор, попада в подотдел 219 "ж" (ДГТ)
- Чешма– намира се над град Куклен по пътя за манастир Св.св. Козма и Дамян , попада в подотдел 170 "д" (ДГТ) – често посещавани от местното население с цел отдих и туризъм.

На територията на ГСУ Бойково:

- Чешми – често посещавани от местното население с цел отдих и туризъм в близост до с. Ситово (до подотдел 319 "е3"),

На територията на ГСУ Добралък:

Чешми – най – често посещавани от местното население с цел отдих и туризъм

- в местността Водениците - до подотдел 504 "г";
- в местността Преслуп - до подотдел 542 "м".

5. Горски територии непосредствено разположени (в 30 м. ивица/ по 15 м от всяка страна на пътеката) по протежение на официално маркирани туристически маршрути и немаркирани, но често използвани туристически пътеки.

В стопанството има няколко туристически маршрута, като най-използваните по участъци са както следват:

Туристически маршрути в ГСУ Добралък:

- Параклис "Свети Илия" – м.Съботинче – м.Софрата – Черни връх – м.Бяла Черква.

Туристически маршрути в ГСУ Бойково:

- с.Ситово – м.Ермица – м.Блатото – хижа Персенк
- с.Храбрино – м.Голяма река – м.Тиклата – хижа Бряновщица.

Туристически маршрути в ГСУ Бяла Черква:

- м. Чернатица – м. Коприва дере – хижа Здравец
- м.Бяла Черква – м. Преспата – м. Бялата вода – м. Череша
- с. Цар Калоян – м. Стайкова ливада – хижа Здравец
- м. Копривките – м. Круша – гр. Куклен
- хижа Здравец – хижа Студенец – м. Кулата.

ЗАПЛАХИ:

1. Замърсяване с битови отпадъци.

2. Незаконни сечи.
3. Пожари.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

1. Стопанисването да се извършва съобразно режимите на обектите на недвижимото културно наследство (паметници на културата), определени в техните заповеди, когато има такива.

2. Препоръчително е в горите, определени като ВКС 6 да не се провеждат стопански мероприятия с изключения на сечи за отстраняване на опасни за безопасността на хората дървета.

3. Ако все пак се вземе решение за провеждане на лесовъдски мероприятия същите се съгласуват с представители на местните общности и експерти (културолози, историци, експерти по туризма и др.) за да се определят и запазят ключовите естетически характеристики на гората. Не се планират и провеждат мероприятия, водещи до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС. Да не се извършват сечи (напр. голи сечи, краткосрочно- постепени сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност), които биха намалили естетическия облик на гората в близост до важните за културата, традициите и туризма места. **Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората чрез запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета и др.).**

4. През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

1. Да се извършва проверка дали ГВКС запазва критична значимост съгласно определението за ВКС 6 през пет годишен период (консултации с представители на местните общности и експерти (културолози, историци, експерти по туризма и др.).

2. Ежегодно да се извършва контрол по спазването на режимите на обектите на недвижимото културно наследство (паметници на културата), определени в техните заповеди.

3. Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в горскостопанските планове и съобразени с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

4. Препоръчително е мониторингът да включва и документална проверка и снимков материал.